

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

10 Nisan 2014 Perşembe

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

10 Nisan 2014 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

Başkanlık sunuşları

1:19

CHP Gn. Bşk. Kemal KILIÇDAROĞLU'na yapılan saldırının kınanması

Mısır'da 529 kişi hakkında verilen idam kararlarına ve Mısır'daki son duruma dair AK PARTİ, CHP, MHP, BDP Grubu temsilcilerinin verdikleri önergelerin görüşmeleri ve grupların ortak bildirisinin okunması

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:19

Levent GÖK	(Ankara)	1:3, 18
Hamza DAĞ	(İzmir)	4:5, 18:19
Reşat DOĞRU	(Tokat)	5:7
Murat BOZLAK	(Adana)	7:8
Mahmut TANAL	(İstanbul)	8:9
Ülker GÜZEL	(Ankara)	10
Tufan KÖSE	(Çorum)	10:11
Mehmet METİNER	(Adıyaman)	11:12
Ahmet Salih DAL	(Kilis)	12:13
Mustafa ERDEM	(Ankara)	13:14
Abdurrahim AKDAĞ	(Mardin)	14:15
Nevzat PAKDİL	(Kahramanmaraş)	15:16
Mehmet Kerim YILDIZ	(Ağrı)	16
Sitki GÜVENÇ	(Kahramanmaraş)	16
İhsan ŞENER	(Ordu)	17
Ayşe TÜRKMENOĞLU	(Konya)	17:18
Bildiri		19

Açılma Saati: 11.05

Kapanma Saati: 13.05

BİRİNCİ OTURUM

10 Nisan 2014 Perşembe

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat PAKDİL (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ : Levent GÖK (Ankara)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Reşat DOĞRU (Tokat)

0

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekillerimiz, değerli milletvekillerimiz, değerli misafirler; toplantı yeter sayımız vardır. 24'üncü Dönem Dördüncü Yasama Yılı 30'uncu Toplantımızı açıyorum.

Gündemimizde Başkanlık sunuşları, Mısır'da 529 kişi hakkında verilen idam kararlarına ve Mısır'daki son duruma dair AK PARTİ, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Barış ve Demokrasi Partisi Grubu temsilcilerinin verdikleri önergelerin görüşmeleri var.

Değerli arkadaşlar, şu anda yeni bir salonda toplantı yapıyoruz, yeni bir binaya geçtik. Bu imkânı sunan Meclisimize, devletimize ve elbette Hükümetimize teşekkürlerimizi sunuyoruz. Burada inşallah devletimiz, milletimiz için hayırlı kararlar alınmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. Burada barış içerisinde, huzur içerisinde toplantılar yapmamızı, faydalı kararlar almamızı da diliyorum.

Yine, gündeme geçmeden önce, iki gün önce Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Kılıçdaroğlu'na menfur bir saldırı yapıldı. Şahsen Başkan olarak bu saldırıyı kınıyorum ve bu durumdan da son derece üzüntü duyduğumu da belirtmiş oluyorum. Bu saldırı, hepimize yapılmış olarak kabul edilmeli; siyasete yapılmıştır, demokrasimize yapılmıştır ve inşallah bundan sonra bu tür saldırılara fırsat verilmeyecek önlemler de alınmalıdır. Ve bugün böyle bir toplantı da yapılıyor Meclis Başkanlığımızca. Bu toplantılarda alınan kararlar kadar, bunların fiiliyatta uygulanması da çok önemlidir çünkü çok önceden de kararlar alındığını, birtakım tebliğler yayımlandığını biliyoruz ama maalesef bu kararlar hayata geçirilemedi. İnşallah bundan sonra bu tür kararlar hayata geçirilir, Meclisimizin daha iyi çalışma ortamına kavuşmuş oluruz.

Yine, yoğun bir seçim ortamından çıktık. Seçimlerin ve sonuçlarının devletimize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Burada, seçilen belediye başkanlarımıza, belediye meclis üyelerimize, il genel meclisi üyelerimize, muhtarlarımıza başarılar diliyorum. Allah muvaffak etsin işlerinde.

Değerli arkadaşlar, şimdi, gündeme geçiyoruz.

Mısır'da 529 kişi hakkında verilen idam kararlarını ve Mısır'daki son duruma dair AK PARTİ, CHP, MHP ve BDP Grubu temsilcilerinin verdikleri önergelerin görüşülmesini gerçekleştireceğiz.

İlk söz, önerge sahiplerinden Levent Bey'in.

Levent Bey, buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; ben de yeni binada ve yeni salonumuzda ilk olarak yaptığımız bu toplantıda, öncelikle, toplantı salonumuzun ve toplantı düzeneğimizin ve çalışma koşullarımızın bizlerin daha iyi görüşlerimizi ifade edebileceği ve sağlıklı tartışmalar yapabileceğimiz yeni bir başlangıcın umudu olması dileğiyle hepimize hayırlı olmasını diliyorum. Her yeni başlangıç yeni bir umuttur, yeni bir heyecandır. Umar ve dilerim ki bu yeni salonumuzda, bugün yaptığımız bu toplantıyla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuz da kendisine uygun düşen görevleri layıkıyla yerine getirecektir. Hepinize bu salonda başarılar dilerim.

Ayrıca, Sayın Başkanın açılış konuşmasında belirttiği gibi, Genel Başkanımıza yapılmış olan saldırı elbette sadece Cumhuriyet Halk Partisine değil, Türk demokrasisine yapılmış bir saldırıdır. Meclis çatısı altında ilk defa bir siyasal parti genel başkanına, ana muhalefet partisi genel başkanına bir fiilî saldırıda bulunulmuştur. Bunu hepimiz çok dikkatli irdelemeli ve takipçisi olmalıyız. Bu, herhangi bir parti ayrımı gözetmeksizin herkesin hassasiyetle üzerinde durması gereken çok önemli bir olaydır. Bu

saldırının nasıl gerçekleştiği, gerçekleştirilme koşulları, saldırı yapan kişinin kimliği ve esasında onun arkasındaki azmettiriciler kimlerdir; bunların hepsinin ortaya çıkarılması, hepimizin, bunu bıkmadan, yılmadan takipçisi olmasını zorunlu olarak ortaya koyuyor. Toplumumuzdaki bu tür gerginlikleri artıracak bu tabloların arkasında hepimiz kararlı bir şekilde durmalıyız ve hesabını da sormalıyız.

Bu kişiyle ilgili biz de ciddi araştırmalar yapıyoruz. Adli araştırmanın bir boyutu gerçekleşmiştir ama bizleri tatmin eden bir boyutta netice vermemiştir. Kişinin kimliği ve arkasındaki ilişki ağları ve buna ilişkin kimi bilgiler bizlere gelmektedir. Somut bulgular ve bilgilere ulaştığımızda bunları kamuoyuyla paylaşacağımızı bilmenizi isterim. Olayı biz sıradan, adi bir olay gibi görmüyoruz ve özellikle arkasındaki tablo netleştğinde hepimizin çok daha dikkatli olmasını gerektirecek başka tabloların ortaya çıkacağını da düşünüyoruz. Elbette bunların hepsini somut bilgiler elimizde oldukça ve bunları kanıtladıkça sizlerle paylaşabileceğiz. Afaki de konuşmak istemiyoruz.

Umar ve dilerim ki Meclisimizde bundan sonra böylesi bir vahim hadiselere yol açılmayacak şekilde her türlü önlem alınır ve Mecliste, bir kere bir güvenlik sorunu çözülmüş olur. Bu konuda yapılacak bugünkü toplantıyı biz de merakla bekliyoruz ve Genel Başkanımıza yönelik bu saldırıyı da tekrar kınayarak sözlerime devam etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, Meclis İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, elbette bizim hem Türkiye içindeki olayları hem de kanunun bize verdiği yetkiyle dışımızdaki olayları da takip etme yetkisini veren bir komisyondur. Kanunla kurulmuş bu komisyonumuzun gerek yurt içi ve gerekse yurt dışındaki antidemokratik ve insan haklarına aykırı uygulamaları ve olayları inceleme yetkisi bulunmaktadır. Biz bu çerçevede, geçtiğimiz toplantılarda yine başka ülkelerdeki olayları araştırmak üzere de komisyonlar oluşturmuş ve görevlendirmeler yapmış bulunuyoruz. Bu çerçevede "insan hakları" gibi çok kutsal bir kavramı oluşturan Komisyonumuzun dünyadaki gerçekleşen her antidemokratik uygulamada ve insan hakları ihlallerinde sesini yükselterek hem ülke demokrasisini hem de dünyadaki demokrasi yaşantısına katkıda bulunmasının bir zaruret olduğuna inanıyoruz. Elbette biz öncelikle Türkiye'mizin insan hakları adına, demokrasinin, hukukun üstünlüğü, adaletin gerçekleşmesi yönünde çok ciddi adımlar atmamak durumundayız ama başka ülkelerdeki antidemokratik uygulamalara göstereceğimiz tepkiyle de hem o ülkelerdeki antidemokratik uygulamalara bir kamuoyu oluşturmayı, sesi yükseltmeyi ve bunun paralelinde de bu uygulamalara ses vermek suretiyle Türkiye'deki demokrasiyi de güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Yani biz burada Mısır'daki olaylarda idam kararlarına karşı çıkan bir anlayışı sergilediğimiz zaman sadece bunu bir Mısır için değil, tüm uygar dünya için, esasında kendi demokrasiimizi içselleştirmek açısından da yapıyoruz.

Esasında Komisyonumuz, Mısır'da geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen darbeye zaten ilk olarak tepkisini belirtmiş ve bunu, bütün partilerin ortak bir bildiriyle kamuoyuna, bu darbelerin kesinlikle kabul edilemeyeceği, Mısır demokrasisinin bundan yara alacağı ve Mısır halkının demokratik yöntemlerle iradesini yansıtmasının en iyi yol olduğunu belirten bir bildiriye herkesten önce zaten yayınlamış bir komisyondur ve bu konuda Komisyonumuz ilk olarak herkesten önce davranmak suretiyle de komisyonun adına yakışan bir tutumu hep beraber oy birliğiyle sergilemiştir.

Şimdi, Mısır'daki tabii gelişen süreçte, geçtiğimiz günlerde alenace verilen 529 kişiyle ilgili idam kararlarının bir anda, adil yargılanma gerçekleşmeden verilmesi ve hepimizin inandırıcı bulmadığı bir adalet sistemi içerisinde verilmiş olması, savunmaya riayet edilmemesi ve özü itibarıyla adil yargılanma hakkının ihlal edilerek alenace, çok çabuk verilen bu kararların infazı konusunda elbette hem Türkiye kamuoyu hem de dünya kamuoyu sesini yükseltmelidir.

Mısır, geçtiğimiz yaşanan darbeden sonra zaten siyasal sisteminde hâlâ bir oturmamışlık yaşayan bir ülkedir ve bunun yöntemleri, daha çok demokrasi, daha çok insan hakları ve siyasal katılımdan geçer. Dolayısıyla, Mısır'da şu anda bu siyasal ortamın daha henüz berraklaşmaması ve oturmaması karşısında verilecek idam kararlarının infazı Mısır'daki iç çekişmeleri artıracak gibi siyasal sistemini de çökertir ve Mısır onarılmaz yaralar alır. Biz bunu görüyoruz. Biz Türkiye'de idamları birçok kere yaşamış bir ülkenin mensupları olarak şu anda şu salonda bulunan hiçbir kimsenin, ben, Adnan Menderes'in idamını da Deniz Gezmişlerin idamını da 12 Eylülde verilen ve uygulanan her görüşteki insanın idamını da hiçbirini onaylayacak insanlar olmadığını biliyorum. Türkiye bu acı sınavlardan geçmiştir. İdamların ağır travması ve bunun ülkede yarattığı tahribat daha Türkiye'de dahi atlatılamamıştır yıllardan sonra dahi ve idamların, siyasal idamların, siyasal dönemlerde verilen idamların, tam tersine, siyasal bir birliği sağlamanın ötesinde siyasal sistemi çok daha çökerttiği ve onarılmaz yaralar açtığı ortadadır. Biz o acı tecrübelerden geçerek geldik. Biz bugün sol görüşlü olmamıza karşın Adnan Menderes'in idamının ne kadar yanlış olduğunu yüksek sesle haykırabilecek durumdayız.

Yine, sağ görüşlü arkadaşlarımızın da Deniz Gezmiş'e olsun -ya da 12 Eylülde sol görüşlere- şahsen biz de sol görüşlü olarak sağ görüşlülere yapılan idam cezalarının uygulanmasının toplumda yarattığı travmayı ve tahribatı çok iyi yaşadık ve biliyoruz. Bu

nedenle idamlar, zaten işte bu gerekçelerle, toplumda tam tersine birliği sağlamanın ötesinde, toplumu daha da ayrıştırıcı, kutuplaştırıcı ve onarılmaz yaralar açıcı çok ağır ve yıkıcı etkiler bırakan uygulamalardır.

Modern dünya idam cezalarını kaldırdığı gibi Türkiye de çok uzun bir süre önce idam cezalarını kaldırmak suretiyle modern dünya içinde yerini almıştır.

Şimdi, Mısır'daki kardeşlerimizin, özellikle Türkiye'yle olan dostluk bağları, kültürel bağları, tarihî bağları dikkate alındığında, onlara güçlü ve dost bir ülkeden ciddi bir desteklenmeye ve uyarıya ihtiyaçlarının olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle vermiş olduğum toplantıya çağırılma dilekçesini ivedilikle işleme koyduğunuz için sizlere teşekkür ederim.

Bu dilekçemizi verdikten sonra diğer partilerin de dilekçelerini vermelerini de memnuniyetle karşılıyorum. Böylece, darbede olduğu gibi bu konunun da oy birliği yaşadığımız bir konu olduğunu düşünüyoruz.

Şimdi, Mısır'daki idam kararları yargılama süresi ve yargılama biçimiyle adil olmayıp insan hakları bakımından da ayrıntılılarla doludur. Bu kararların infazı toplumdaki bu kutuplaşmayı çok ciddi oranda artıracaktır. Mısır'daki kamuoyunun yarattığı baskı ve siyasal ortamın gerginliği o anda belki sağlıklı sonuçların orada değerlendirilmesini önleyebilir ama özellikle hem dinî yönden hem kültürel yönden hem de sosyal yönden çok güçlü bağlarımızla bir birliklilik oluşturduğumuz Mısır ülke halkının, böylesi bir dost ülkenin sesine ihtiyacı olduğunu düşünüyorum ve Mısır adalet sisteminin idamlar, bu infazlar konusundaki bu kararlarının gözden geçirilip başka bir adalet sistemi içerisinde bir yerine oturtulmaya ihtiyacı olduğunu düşünüyoruz.

Mısır halkının buna ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaçlar bugün orada yaşayan ve siyasal sistemi elinde bulunduranlar tarafından görülemeyebilir ama biz yıllar sonra dahi ortaya çıkacak tabloları öngörmüş bir tecrübenin içinden ve birikimden geliyoruz. Bu nedenle konu çok hassastır ve orada yaratılacak idamlar sadece Mısır coğrafyasında yankı bulmaz, bütün ülkeler tarafından da ciddi bir şekilde bir dalga etkisiyle karşılığını bulur ve Mısır'ın da saygınlığına gölge düşürür. Mısır halkının böyle bir dost ve gerçekten onları sahiplenen güçlü bir sese ihtiyacı vardır. Bu ses elbette... Ben bu dilekçeyi verdiğim zaman, Meclisimiz de dün, bildiğiniz gibi, dört parti Meclis Genel Kurulunda bir bildiri üzerinde uzlaşarak Mısır'daki idamlara da Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak da zaten karşı bir duruşu sergilediler. Elbette çok önemli bir girişimdir. Ben bütün partileri de bu arada kutluyorum. Bizim İnsan Hakları Komisyonunun, komisyon sıfatından kaynaklanan bir ağırlığından dolayı da buna benzer bir bildiriye, biraz içeri de belki doldurarak bizim de açıklamamızın insan hakları alanında, hem Türkiye'deki insan hakları alanında hem de dünyadaki insan hakları alanındaki kuruluşlara da bir öncülük etmesinin, Türkiye'den güçlü bir sesin yükseldiğinin bilinmesinin ve bu konuda, hiçbir yararı bulunmayacak ve tam tersine, çok ciddi yaralar açacak idam kararlarına karşı Türkiye halkının güçlü bir muhalefetini, güçlü bir karşı çıkışını duyurmanızın gerekli olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle, Komisyon Başkanlığına vermiş olduğum bu toplantıya çağırılıp bu konudaki duruşumuzun sergilenmesi yönündeki görüşümüzün tekrar gündeme alınmasından duyduğum memnuniyeti... Ve arkadaşlarımin, diğer partilerin paylaşmasını da önemseyerek onları da kutluyorum. Bunun hem Mısır demokrasisi açısından hem de Türkiye'deki demokrasinin daha çok içselleştirilmesini, kökleşmesine de katkı yapacağını düşünüyorum. Artık idamlar Türkiye'nin gündeminde hiçbir zaman yer almayacaktır ve Mısır gibi dost ülkelerimizde de bir an önce kaldırılması yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Çünkü, ben aynı zamanda avukat olarak biliyorum ki idam cezaları uygulandıktan yıllar sonra, idam cezalarından mağdur olan kişilerin yıllar sonra suçsuzluğu anlaşılacaktır. Yani, telifisi güç bir infazdır, telifisi yoktur infazın yapılmasının. Bu nedenle, adil olmayan bu kararların kaldırılması konusunda Mısır toplumuna yapacağımız güçlü bir sesin hem Türkiye'mizin saygınlığını artıracığını düşünüyorum hem de Komisyonumuzun saygınlığını artıracığını düşünüyorum. Bu amaçla verdiğim bu dilekçeyi arkadaşlarımız da değerlendirirlerse ortak bir bildiriye açıklamaktan da büyük bir mutluluk duyarız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz Sayın Gök.

Değerli arkadaşlar, hatırlandığı üzere, 3 Temmuz 2013 günü darbe olmuştu. Komisyonumuz hemen bir gün sonra, 4 Temmuzda, gerçekten, hem çok sert bir bildiri yayınladı hem de bütün parti gruplarının ortak imzasıyla bu bildiri yayınlanmıştı. Aması maması olmadan, direkt darbeyi kınayan ve iktidarın bir an önce halka teslim edilmesi gerektiğini ifade eden bir bildiriydi. Görüyorsunuz, maalesef, üzerinden neredeyse bir yıl geçti, hâlâ darbeciler iş başında. Daha sonra Mısır'a gitme talebinde bulundu Komisyonumuz, resmî yollardan da bunun müracaatını yaptı ancak bu talebimiz de olumlu karşılanmadı. Akabinde biz Sayın Meclis Başkanımızla -Meclis tatilde olduğu için belki siz de o zaman gelemediniz ama- bizler burada bir basın toplantısı yaptık, bu durumu dünya kamuoyuyla paylaştık, Türk kamuoyuyla paylaştık. Ardından da biz uluslararası insan hakları kurumlarına, Avrupa'daki parlamentolara bu konunun ele alınmasını, gerekirse birlikte Mısır'a gidebileceğimize ilişkin birtakım taleplerde bulduk ama onlar da

bu konuya maalesef duyarsız kaldılar, ilgisiz kaldılar. Bu da Batı'nın darbe karşısındaki çifte standardını çok net bir şekilde ortaya koymuştur. Yine, bugün de tüm grupların talebiyle bu şekilde bir toplantı yapılıyor olmasından dolayı son derece memnunuz.

Ben şimdi diğer önerge sahibine söz vereyim.

Sayın Hamza Dağ...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de öncelikle, gerçekten, çalışma şartları olarak diğer binaya göre çok daha uygun olan ve diğer toplantı salonuna göre çok daha müsait ve uygun olan bu toplantı salonunun doğru ve iyi kararlar vermeye vesile olması temennisinde bulunuyorum.

Aynı şekilde, hem şahsınızın, Sayın Başkanım, hem de Cumhuriyet Halk Partisi üyesi arkadaşımızın söylediği, iki gün önce gerçekleşen saldırıyla alakalı ben de üzüntülerimi dile getiriyorum ama hemen yerel seçimler sonrası bir grup toplantısı öncesi böyle bir saldırının ortaya çıkması neticesinde de bunun münferit bir olay olmadığını, arka planının da mutlaka araştırılması gerektiği kanaatimi de ifade etmek istiyorum.

Mısır konusu, gerçekten, 2011'den bu yana bölgemizde yaşanmakta olan Arap Baharı'nın bir neticesi belki de. Bizim Mısır olayını sadece 3 Temmuz veyahut da 529 idamla değerlendirmemiz çok da olaya bütüncül bakmamızı engeller kanaatindeyim. 25 Ocak 2011'de Mısır'da gerçekleşen bir darbe, bir devrim söz konusu oldu. Halkın özgürlük talebi, halkın demokrasi talebi neticesinde yıllardır ülkede diktatörcü yönetim sergileyen Mübarek döneminin yıkılmasına sebep oldu. Sonrasında gerçekten ciddi bir katılımı 17 Haziran 2012 günü bir cumhurbaşkanlığı seçimi gerçekleştirildi ve cumhurbaşkanlığı seçiminde de oyların yüzde 51,7'sini alan Muhammed Mursi Mısır döneminin halk tarafından seçilen ilk Cumhurbaşkanı oldu. Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesinin sonrasında bir anayasa süreci başladı. Halk içinde anayasanın sadece Müslüman Kardeşler veya Hürriyet ve İhtilaf Partisi tarafından oluşturulacağı söylemi üzerine, açıkçası çok geniş tabanlı bir anayasa yazım komisyonu hazırlandı ve 100 kişiden oluşan bir anayasa yazım komisyonu bu dönemde görev yaptı. Aralık ayında, 15 ve 22 Aralık tarihinde bu anayasa referandumuna sunuldu ve yine halkın kabulüyle bu anayasa Mısır'ın ilk sivil, demokratik, belki eksiklikler olabilir ama gerçekten, ciddi anlamda içinde özgürlüklerin olduğu bir anayasa olarak açıkçası tarihe geçmiş oldu. Ama sonrasında ne hikmetse Mısır'da yaşanan birçok olay, bölgede yaşanan birçok olay burada ortaya çıkmış olan bu demokratik sistemin devamını engeller noktada ilerledi. Açıkçası, Batılı birçok ülke, kendi ülkesinde demokrasinin, özgürlüğün, insan haklarının olmasını talep ederken ve bunun için mücadele ederken Orta Doğu'da yaşayan ülkelerde demokrasinin olmaması için mücadele eder bir noktaya geldi. Burada açıkçası şunu görmek gayet mümkün: İslam dünyasındaki demokratikleşmeye karşı hep şüpheyle yaklaşan Batı'nın korkusu, demokratik süreçlerin ortaya çıkardığı iktidarların Batı çıkarlarına karşı izlediği politikalar olduğunu bu süreçte biz ziyadesiyle görmüş olduk.

Sonrasında, 3 Temmuz günü bir darbe gerçekleşti. Sizin de ifade ettiğiniz gibi, Levent Bey'in de ifade ettiği gibi, 3 Temmuzdan bir gün sonra, 4 Temmuz günü bizim olağan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu toplantımız vardı. Orada bütün siyasi partilerin katıldığı bir metni hem Türkiye kamuoyuna hem de dünya kamuoyuna deklare etmiş olduk. Gerçekten, içerik olarak da, ifade ettiği anlam itibarıyla da önemli bir metindi ve İnsan Hakları Komisyonu olarak burada önemli bir görevi ifa ettiğiimiz kanaatindeyiz.

Tabii, darbe... Neticesinde, Mısır halkı bu darbeyi sinesine çekip sessiz kalmadı. Hepimizin takip ettiği gibi, hem Nahda Meydanı'nda hem de Rabiatül Adeviye Meydanı'nda çok ciddi eylemler gerçekleşti ama bu eylemler ne yazık ki kanlı birçok baskına da sebep oldu. Bugün 529 idamı konuşurken esasında insan hakları boyutuyla olaya baktığımızda birçok yaşam hakkı ihlalinin o günlerde, orada gerçekleştiğini çok açık ve net bir şekilde ifade edebiliriz. Bizler, Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan her bir birey olarak ve Türkiye Cumhuriyeti'nin milletvekilleri olarak bir kere darbeye hepimiz net bir duruş ortaya koymamız gerekiyor. Bunun ötesinde, darbe sonrasında yaşanan böyle bir olay neticesinde de bizim, sorumluluk sahibi bütün siyasi partiler olarak açıkçası o dönemde yaşananlara da net bir duruşumuzu ortaya koymamız lazım ama ben o dönemde, özellikle darbeden sonra Türkiye siyasetinde, iktidar ile muhalefet arasında birtakım görüş farklılıklarının olduğunu ifade edebilirim. Aslında, iktidar olarak Mısır'daki darbeye karşı net bir duruş varken; muhalefetin, özellikle ana muhalefetin zaman zaman farklı açıklamalar yaptığını veya farklı eylemler içinde olduğunu gözlemleyebiliyoruz. Özellikle, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısının ve İstanbul Milletvekilinin Mısır El Ezher şeyhini ziyareti, bu anlamda tarihe not olarak düşülecek bir ziyaret olarak gözükmektedir.

Bunun ötesinde, tabii yaşanan süreçte darbenin üzerinden sekiz ay geçmiş olmasına rağmen burada hâlen darbe karşıtı eylemlerin ve düşüncelerin Mısır'da devam ediyor olması, zannediyorum ki darbecileri daha farklı kararlar almaya yöneltmiş durumdadır. Bu anlamda, Minye Ceza Mahkemesi, 14 Ağustos'ta Rabia ve Nahda meydanlarına yönelik katliamları protesto gösterilerine katılan darbe karşıtı 529 kişi hakkında tek celsede, sanıkların savunma yapmasına dahi izin vermeden, karakollara saldırı ve

polis memurunun ölümüne sebebiyet verme suçlamaları ile idam kararı vermiştir. Davanın görüldüğü süre dikkate alındığında mahkeme başkanı Said Yusuf Sabri'nin bir dakikada tam 26 idama hükmettiği hesaplanmaktadır. İnsanlık adına bir utanç vesikası olan bu kararın tamamen siyasi olduğu ve darbenin üzerinden sekiz ay geçmiş olmasına rağmen kararlılıkla darbeye karşı direnen kitlelere yönelik bir gözdağı olduğu çok açık bir şekilde görülmektedir.

İdam kararı, hukuki açıdan nihai karar olmayıp temyiz süresi işletilecek olsa da ulusal ve uluslararası alanda büyük bir maliyet yaratacak olan böyle bir mahkeme kararı, darbe yönetiminin geldiği nokta ve içine sürüklendiği irrasyonelitenin görülmesi adına önem arz etmektedir.

3 Temmuzda gerçekleştirilen darbenin üzerinden önemli bir süre geçmiş olmasına rağmen darbe karşıtı dirençte en ufak bir azalma olmayışı ve sokak gösterilerinin devam etmesi, darbe yönetimini ciddi anlamda zorlayarak kendi aleyhlerine yönetilecek reaktif kararlar almalarına neden olmaktadır. İnsan hakları boyutu açısından, gerçekten sadece 529 kişinin idam kararı değil darbeden sonra yaşanan Mısır'daki birçok olay insan hakları açısından birçok hakkın ihlali anlamındadır. 529 kişinin idamına bakacak olduğumuzda ise her şeyden öte adil yargılanma hakkının resmen bir gasbı söz konusudur. Yaşam hakkının bir gasbı söz konusudur. Bu anlamda hem Türkiye kamuoyunda protestolarla bunun gündeme getirilmesi, dün Meclisimizde dört siyasi partinin birlikte bu konuda açık, net bir şekilde kamuoyuna deklarede bulunması ve İnsan Hakları İnceleme Komisyonu olarak, insan hakları boyutuyla bizim, ortak bir bildiri etrafında tüm siyasi partiler birleşerek bu idamı, idam kararlarını kınama ve engelleme noktasındaki girişimlerimizin çok önemli olacağı kanaatindeyim. Bu anlamda ben de İnsan Hakları Komisyonumuzun ivedilikle toplantıya çağırılması noktasında bir önerge vermiştim. Bunun işleme konulup hemen ertesi günü bir toplantı düzenlenmiş olmasını da önemli addediyorum ve komisyonumuz olarak dört siyasi partinin anlaşacağı bir önergenin de yanında olacağımı ifade ediyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, biz teşekkür ederiz.

Sayın Doğru, Sayın Bozlak sizler de konuşmak ister misiniz?

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Evet.

BAŞKAN – O zaman Sayın Doğru'ya verelim önce sözü, sırayla gidelim.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de yeni açılan bu güzel salonun milletimize, ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyorum, inşallah güzel hizmetler burada verilecek ve ülkemizin menfaatleri ve insanlığın menfaatleri doğrultusunda da önemli kararlar alınacaktır.

Biz de Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na yapılan menfur saldırıyı şiddetle kınıyoruz. Bu, demokrasiye yapılan bir saldırıdır, insanlığa yapılan bir saldırıdır, siyasete yapılan bir saldırıdır. Bunun mutlaka, kimler tarafından yapıldığı, hangi amaçla yapıldığı, arka planları da tam olarak ortaya konularak bir bir ortaya konulmalıdır ve beraberinde de ortak bir tavır alınmalıdır. Çünkü, görüldüğü kadarıyla son zamanlarda siyasete karşı, özellikle siyasetçilere ve milletvekillerine karşı çok yoğun saldırılarla karşı karşıyayız. Yani itibarı yavaş yavaş düşmekte olan bir siyaset kurumuyla karşı karşıyayız. Dolayısıyla, bunların hepsinin yeniden değerlendirilmesi ve en azından milletvekilleri olarak, siyasi partiler olarak bazı konularda karar vermemizin zamanının gelmiş olduğunu düşünüyorum.

Ayrıca, tabii Meclisimizde çok gergin zamanlar yaşanıyor. En küçük bir hadiselerde hemen süratle olaylar meydana geliyor. Bu da topluma, dışarıya çok farklı şekilde yansıyor. Yani en küçük bir hadisede bile bir anda gruplar arasında işte karşılıklı sertleşmelerin olması, beraberinde de bu tür hadiselerin giderek artmış olmasının da birçok şeyi beraber tetiklemiş olduğunu da düşünüyorum. Tabii şu anda toplumumuzda çok gergin bir tablo toplum içerisinde de var. Her geçen gün cinnet hadiseleriyle, intiharlarla karşı karşıyayız. Psikolojik cinnetler yaşıyoruz. Dolayısıyla, toplumda yani insanların birbirlerine tahammül sınırlarını aşmış olduğu ve her türlü en küçük bir hadisede bile çok büyük olayların yaşanmış olduğu bir zaman süreci içerisindeyiz. Öyleyse bazı şeylerin farklı bir şekilde değerlendirilmesinin ve de ortaya konulmasının ve kanayan yaranın tedavi edilmesinin zamanının gelmiş olduğunu düşünüyorum.

Mısır konusuna gelince, tabii Orta Doğu'da yeni şekillenmelerin olduğu, bir Arap Baharı'nın yaşanmış olduğu bir durumu da hep beraber gördük. İşte Tunus'tan başlayarak, beraberinde Libya, daha sonrasında Mısır, ülkemiz üzerinde de oynanan çeşitli oyunları hep beraber görüyoruz. Türkiye Cumhuriyeti devletinin bölünmesini ve parçalanmasını isteyen güçler, nasıl Türkiye ile ilgili çalışmalar yapmışlarsa onun öncesinde de işte çok çeşitli yerlerde yapmışlardır. Batı'nın çeşitli oyunları, çeşitli istihbarat örgütlerinin oyunları, dünyanın her tarafında çok çeşitli şeyler yapıyorlar. Bunların bir kısmı işte kendilerinde, yönetimin değiştirilmesine kadar giden çok çeşitli eylemlerin yapılmış olduğunu da hep beraber görüyoruz. Mısır'da da yaşanan hadiseler bunların bir eseridir. İşte 529

tane idam kararının alınması ve kararın bir anda alınması ve beraberinde de yani insanların savunmasının yapılmamış olması veyahut işte çeşitli noktalarda idam kararının dışında diğer insanlara yapılan zulümler, her şeyin açık bir şekilde ortaya konulmasını gösteriyor. Yani insanlık dışı bir hadisenin orada yaşanmış olduğu görülüyor.

Tabii İnsan Hakları Komisyonu olarak biz bunları şiddetle telin etmek mecburiyetindeyiz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin dün almış olduğu karar ve bütün siyasi parti gruplarının, dört siyasi parti grubunun da almış olduğu ortak kararın ve deklarasyonun yayınlanmış olması ve oraya konulan ifadelerin de çok önemli olduğunu ifade etmek istiyorum. Tabii bunun yanında Türkiye'ye mizde şunu da düşünmek mecburiyetindeyiz ki hem ülkemizin içerisinde hem de ülkemizin dışındaki olayların değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bakınız, şu anda Türkiye'mizin dışında, Doğu Türkistan'da insanlık dışı hadiseler yaşanmaktadır. Doğu Türkistan'da insanlar idam edilmektedir, oradaki insanların hakları ihlal edilmektedir, Çin zulmüyle karşı karşıya bulunmaktayız. Aynı hadiseyi Karabağ'da görüyorsunuz, yaklaşık olarak yirmi beş yıldır, yirmi yılın üzerinde Karabağ'ın ve Azerbaycan topraklarının büyük bir kısmı işgal altındadır ve işgal altındaki bu topraklardaki insanlar Azerbaycan'ın çeşitli yerlerinde çok zor şartlar altında yaşamaktadırlar. Bunların sayısı öyle az buz da değildir, bir milyonun üzerinde Azerbaycan Türkü, Azeriler, Azeri kardeşlerimiz şu anda işgalden dolayı vatan özlemi içerisinde yaşamaktadırlar. Bunun yanında özellikle 1944 yılındaki Ahıska Türklerine ve Ukrayna'da yaşayan Kırım Türklerine karşı yapılan o ağır travmaları da unutmak mümkün değildir. Şu anda Ahıska Türkleri maalesef kendi vatanlarına dönememişlerdir. Ahılkelek bölgesine Avrupa Konseyinin almış olduğu kararlar olmasına rağmen bir türlü geriye dönüş olmamıştır ve bu konuda da çok ciddi olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet olarak desteklemiş olduğunu da söyleyemeyiz. Yani Ahılkelek bölgesinde şu anda yerleşmiş bir aileyi bile -yani bir Türkmen aileyi veya Türk aileyi de- görmek mümkün değildir ve insanlar yine vatan özlemiyle yıllardan beri yanmış tutuşmuşlardır ve aynı şekilde yanlış devam etmektedir.

Bunun yanında, şu anda bir diğer insanlık dışı hadise de Ukrayna'da yaşanmaktadır. Kırım bölgesi maalesef Rusya'nın çeşitli oyunları altında, nasıl Mısır'da oyun oynanmışsa, nasıl Orta Doğu'da oyunlar oynanmaktaysa aynı oynanan oyunların bir benzeri de bugün Ukrayna'da oynanmıştır ve Ukrayna'daki oynanan oyunlar neticesinde de Kırım tamamen -yani ona artık işgal diyoruz- Rusya'nın kontrolüne geçmek durumunda kalmıştır. Hâlbuki Kırım'da, orada Kırım Türkleri yaşamaktadır, Kırım Türklerinin vatanıdır. Kırım geçmiş tarihe şöyle bir bakıldığı zaman Türklerin yaşamış olduğu vatanımız olarak da tarihe geçmiş olan bir yerdir ama çeşitli oyunlarla 1876 yılından itibaren nasıl elimizden çıkmışsa şu an itibarıyla da tam özgürlüğünü kazandı, işte, insanlar orada rahat bir şekilde yaşamlarını devam ettirecekler. Stalin'in zulmünden zorla göç ettirilen ve Rusya'nın çeşitli bölgelerinde bulunan o insanlar tekrar geriye vatanlarına dönecekler derken tam o dönüşler esnasında böyle bir hadisenin yaşanmış olması da herhâlde bizim İnsan Hakları Komisyonu olarak görevimiz içerisinde olması gerekir diye düşünüyorum. Yani Ukrayna'daki fiilî duruma şiddetli şekilde, aynı bugünkü Mısır'daki idamlara yapmış olduğumuz tepkinin bir benzerinin yapılması gerekir diye düşünüyorum. Çünkü şu anda Kırım'la beraber Ukrayna içerisinde de Rusya'nın oyunlarını -dün haberleri izlemişsek şayet- orada da gayet rahat bir şekilde görebiliriz.

Yani şu bir gerçektir ki: Türk dünyasında, İslam dünyasında çok çeşitli olaylar süratli bir şekilde karşımıza geliyor. Suriye ve Irak'taki katliamlar hâlâ devam ediyor. Batı'nın oraya özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak'a müdahalesi, daha sonra Suriye'deki hadiselerin ortaya çıkmış olması da o bölgedeki çok büyük istikrarsızlığı ortaya koymuş, binlerce insan şu anda insan hakları ihlalleriyle karşı karşıya bulunmuştur. Bunların içerisinde büyük bir kısmını da Irak Türkleri, Suriye Türkleri çekmektedir. Bugün Irak'ta da Türkmenler, Türk kardeşlerimiz perişan hâlededir, Suriye'de de aynı şekilde perişan hâlededir, ülkemizde de yaklaşık olarak 1 milyonun üzerinde Suriyeli kardeşlerimiz, işte, içlerinde Suriye Türkleri de olmak üzere yerleşmişlerdir, gelmişlerdir. Ne kadar zor şartlar içerisinde yaşam mücadelesi vermiş olduklarını Komisyon olarak yapmış olduğumuz Kilis ziyaretlerinde ve beraberinde Gaziantep ziyaretlerinde de görmüş durumdayız. Korkarım ki bu geriye, buraya, Türkiye'ye mize geliş veyahut da çeşitli yerlere kaçış artarak devam edecektir. Söylenen sözlere göre 4 milyonun üzerinde insan vatanlarını, bayraklarını, topraklarını bırakarak çeşitli yerlere gitmek mecburiyetinde kalmışlardır. Komisyon olarak bunları da dile getirmek mecburiyetindeyiz.

Yani şunu söylemek isterim ki: Mısır tabii kardeşlerimizin yaşamış olduğu, tarihî bağlarımızın çok yoğun bulunduğu bir yerdir. Oradaki insanların haklarına Türkiye Büyük Millet Meclisinin vermiş olduğu o tepkinin daha ağırını veyahut da daha sertini de biz İnsan Hakları Komisyonu olarak vermemiz gerekir diye düşünüyorum ama onun yanında, işte, özellikle Suriye konusuna, Irak'taki yaşanan hadiseler, beraberinde yine, Ukrayna'daki yaşanan hadiseler, Doğu Türkistan hadiselerine, Azerbaycan'daki, Karabağ'daki yaşayan o mahzun insanların durumlarına, beraberinde Ahıska Türkü olarak geriye dönemeyen Ahıska Türklerine yani dolayısıyla,

çevremizde bulunan birçok yere de İnsan Hakları Komisyonu olarak aktif şekilde gereken tepkiyi göstermemiz gerekir diye düşünüyorum.

Doğu Türkistan'la ilgili, işte, İnsan Hakları Komisyonunda yapmış olduğumuz müracaatla veyahut alınan kararlar neticesinde orada bir inceleme faaliyeti olacaktır. Sayın Başkanım, herhâlde onunla ilgili fazla bir gelişme olmadı şu ana kadar, benim konuşmamın bitiminde cevap verirsiniz tahmin ediyorum. Şurası gerçek ki: En azından İnsan Hakları Komisyonu olarak bir Doğu Türkistan ziyareti, bir Mısır ziyareti bence oradaki insanları daha fazla yüreklendirebilir, daha fazla güçlendirebilir. Ancak bu yönlü olarak çok fazla gelişmenin olmamış olması da bizleri üzmektedir. Sonuçta hepsi beraber yani insan hakları sadece Mısır'la ilgili değil de diğer yönleriyle ilgili olarak da gündeme getirilmelidir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden çok farklı bir şekilde gür bir ses çıkmalıdır diyor ve sözlerime son vermek istiyorum ve özellikle de bizim de arkadaşlarımızla vermiş olduğumuz önergemizi gündeme almış olmanızdan dolayı da Başkanlık Divanına, sizlere teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Doğu.

Doğu Türkistan'la ilgili Komisyonumuzun çalışmaları var, biliyorsunuz, bir toplantı da yaptık, müzakere de ettik bu konuyu, takibini de yapıyoruz. Ayrıca resmî müracaatlarımızı da yaptık, Çin'e bu konuda bir ziyaret gerçekleştirmek adına. Yine, Çin tarafından bir heyet Komisyonumuza geldi. Ziyaretimizin mahiyetini birlikte konuştuk detaylarına kadar. Şimdi, artık tekrar onların kesin cevaplarını bekliyoruz, nasıl olacak, nasıl yapılacak ama araya seçimler girdi. Seçimlerden hemen sonra ben bir temas kurmak için arkadaşlarıma söyledim. Teması kurdular, son cevaplarını bekliyoruz. İnşallah olumlu bir yanıt verirler ve bu şekilde biz de Doğu Türkistan'a gider, incelemelerimizi yaparız. Yani ben arzu ediyorum ki birçok yere gidelim ama çalışma sahalarımız birçok yerde maalesef demokratik ülkeler değil yani o bakımdan ilerlemek bazen zorlaşıyor.

Sayın Bozlak...

MURAT BOZLAK (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, ben kısa bir düşüncemi açıklamak istiyorum. Öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten salon çok güzel. Bundan sonraki çalışmalarımızı böylesi güzel bir salonda yürütmemiz bize de şevk verecektir. İnsanlık adına olumlu kararların alındığı bir mekân olmasını diliyorum.

Sayın Kılıçdaroğlu'na yönelik saldırıyı ben de şiddetle kınıyorum. Gerçekten bunu sadece bir ana muhalefet partisi Genel Başkanına yönelik bir saldırı olarak görmüyorum, Türkiye demokrasisine, Türkiye'nin geleceğine yönelik, barış sürecine de yönelik bir saldırı olarak görüyorum. Normal, sıradan bir bireyin eylemi olarak da değil, bu kesin keski siyasi bir eylemdir, bunun iyice araştırılması gerektiğini düşünüyorum. Üç, dört senedir biz bu Meclisteyiz, hâlâ Genel Kurul salonlarına giderken danışmanlarımızın, arkadaşlarımızın yardımını talep eden birçok milletvekili arkadaşımız var. Uzun süre cezaevinde kalmış bir kişi üç yıl, dört yıl önce bir kez uğradığı Meclise geliyor, rahatlıkla CHP kurul toplantısının nerede yapıldığını biliyor, geliyor ve Başkanın geleceği, konuşma yapacağı saati de ayarlayarak önüne çıkıyor ve saldırı olayında bulunuyor. Sadece bu noktadan baktığınız zaman dahi ben bunu kesin keski bir siyasi eylem ve örgütlü bir eylem olarak görüyorum, şiddetle de kınıyorum.

Şimdi, konuya gelince de ortaklaştığımız bir konu olduğu için fazla üzerinde durmadan kısa noktalarda bir düşüncemi belirtmek istiyorum. Mısır'da bilindiği gibi iki kez darbe yapılmıştır. Birinci darbeye arkadaşlarımızın birçoğu sanki birinci darbe işte 60 darbesini olumlayanlar gibi "Bu iyidir. Niye? Bir zalim gitti..." Darbe darbedir, darbenin iyisi veya kötüsü yok. Ben her iki darbeyi de şiddetle, nefretle kınıyorum.

Darbeciler iktidarı ele geçirdikten sonra iktidarlarını devam ettirebilmek için darbe karşıtı olan kesimlerin üzerlerine yürürler; bu, tarih boyunca hep böyle olmuştur. Yön neresi olursa olsun, karşıtlarını ezip kendi iktidarlarını sağlamlaştırmak isterler. Mısır'da da bu yaşanmıştır. İkinci darbeden sonra –konumuz o olduğu için şey ediyorum- öncelikle sokağa çıkan darbe karşıtı insanlara yönelik ciddi katliamlar yaşanmıştır. Binlerce insan çarşılarında, meydanlarda katedilmişlerdir, binlerce insan cezaevlerine atılmışlardır.

Ondan sonraki süreçte de darbeciler, adına mahkeme dedikleri bir heyeti oluşturmuşlar, onlara da verdikleri talimat gereğince "Şunları yapacaksınız." denilmiş, o atanmış siyasi heyet, darbe karşıtı olan 529 kişinin idamına karar vermiş. Şimdi, bir kere bunu bir mahkeme olarak görmek doğru değil, bu bir mahkeme değil. Bir siyasi heyettir, o siyasi heyet de darbeciler tarafından tayin edilmiş bir heyettir. Bu, adı mahkeme denilen siyasi heyetin verdiği kararın ne dinle ne ahlakla ne insan haklarıyla ne de hukukla hiçbir ilgisi ve alakası yoktur. Tamamen darbecilerin talepleri doğrultusunda verilmiş insanlık dışı bir karardır, bir insanlık suçu işlenmiştir bu kararlar. Şimdi, işte bizim yaptığımız, işlenen bu insanlık suçuna karşı ortak bir duruşu sergilemek olacaktır. Daha önce de, işte arkadaşlar da belirttiler, Genel Kurulda da 4 siyasi partinin grup başkan vekillerinin verdikleri ortak öneriyle de Genel Kurulumuz da bu

konudaki düşüncesini ortaya koymuştur. İnsan Hakları Komisyonu olarak bizim de Genel Kurulun düşünceleri doğrultusunda bir bildiriyle bu haksızlığa karşı duruşumuzu belirtmemiz uygun diye düşünüyorum.

Bir de bir noktanın altını çizmek istiyorum özellikle. İran, hemen yanı başımızda, 2013 yılında İran'da 369 kişi idam edilmiş, 369 kişi yani şu an için Mısır'da insanlık suçu olarak gördüğümüz bu mahkeme kararının idamına karar verdiği sayıya yakın bir karar. Bazı olaylara karşı zamanında tepki koymadığınız zaman onlara cesaret vermiş olursunuz. Dolayısıyla, ben bugüne kadar İran'da peyderpey uygulanan, belki toplu değil ama 2 kişi, 3 kişi her gün görüyoruz, insanlar darağacında sallandırılıyor. 369 kişi idam edilmiş, bugüne kadar biz Türkiye'den ciddi bir şey, bir karşı duruş görmedik "Ne yapıyorsunuz ey komşu devletin yetkilileri? Bütün çağdaş ülkeler idam cezasını kaldırırken siz 369 kişiyi idam ettiniz." diyemedik.

Bu noktada da bir tavrımızın olması gerektiğini düşünüyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sağ olun, teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, aslında bu yapılanları, ben çok değerli buluyorum bu itirazları ve bu karşı duruşları. Birazcık yani dünya kamuoyundan cılız da karşı duruşlar var, Türkiye'den sert itirazlar geldi ama hemen darbeciler, darbe yönetimi bir bocaladı, akşam bir açıklama yaptı biliyorsunuz, dedi ki: "Bu, nihai karar değildir, temyizi vardır." Hatta bunu siyasi bir argüman olarak kullanacağı da anlaşılıyor, "Yeni seçilen cumhurbaşkanı belki bunları affedecektir." diyerek yeni seçilecek cumhurbaşkanına böyle bir pas atıyor, bir imkân sağlıyor sanki. Fakat, bunların, darbecilerin sözlerine de inanılmaz. Çünkü, 3 Temmuzdan bir gün önce yaptıkları açıklamaları biliyorsunuz, "Kesinlikle bizim darbe yapma niyetiimiz yok, herkes rahat olsun, dünya kamuoyu da rahat olsun." diye net açıklamalarda bulunuyorlardı ama o açıklamaları daha henüz kulaklarımızda çınlarken darbe yaptılar. Dolayısıyla, "Bunlar idam edilmeyebilir." veya "Temyiz hakkı var.", "Efendim, affedilebilir." gibi söylemleri ben biraz zaman kazanmaya matuf olarak görüyorum. Darbecilerin her an ne yapacağı belli olmaz, dolayısıyla bu itirazlarımızı ve bu karşı duruşumuzu devam ettirmemiz gerekir.

Çok sayıda söz isteyen arkadaşımız var, sırayla yazdım ben arkadaşlarımızı.

Sayın Mahmut Tanal'dan devam ediyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, 4 siyasi partinin bu kadar insan onuruyla bağdaşmayan bir cezaya yönelik bir toplantıya çağdırmaya yönelik tavırlarından dolayı da hepinizi, herkesi kutluyorum.

Evet, burada tabii uzatmadan, Mısır'ı diyoruz, Değerli Murat Bey İran'ı söyledi, kendi iç hukukumuzda Gezi olayları vardı, maalesef şu anda Genel Kurulda görüşülmekte olan MİT Yasası var. Bizim Komisyonunuzun, kuruluş yasamızda belirtildiği üzere insan haklarıyla ilgili konularda mutlak surette iç düzenlemelerle ilgili görüşlerimizin sorulması gerekirken... Sayın Başkan, tabii bunlar eğer havale edilmese de sizin başkanlığınızda ne olur buna hiç olmazsa müdahale etmek lazım. MİT Yasası'yla ilgili insan haklarıyla ne kadar bağdaşır olan bir yönünün, ileride telafisi imkânsız olan insan hakları ihlali açısından çok tartışma getirecek olan bir yasadır. Komisyonumuzun bu konuda görüşleri alınmadı ve bu konuda öncelikle Komisyonumuzun bu konudaki tarihî görevini de yapması gerekir. Bu konuda sizden istirhamım bu uyarılarımızı dikkate alın. Hakikaten evet, dün başladı görüşmeye ama hâlen vakit gecikmiş değil.

İkinci bir husus: Yine aynı şekilde Gezi olaylarıyla ilgili de iç hukukumuzda ülkemizde hakikaten hak ihlalleri çok fazla yaşandı, Komisyonumuz bu konuda gereken hassasiyeti göstermedi. Bu uyarılarımızı da nazara almanızı istirham ediyorum.

İdam cezaları tabii ki... Nedir, cezanın amacı nedir? Suç işleyen kişinin, topluma suç işlemesini caydırtmak, ibret vermek, ıslah etmek amacına yönelik. İdam cezaları hakikaten ıslah edici değil, hatayı düzeltme imkânı yok, telafisi mümkün değil, bu tür cezalar insan onuruyla bağdaşan cezalar değil, aynı zamanda ıslah edici değil. Genellikle dünyada idam cezalarının hemen hemen çoğu olağanüstü dönemlerde siyasi amaçlarla veriliyor. Tabii siyasi amaçlarla verilen cezaların hepsi o günkü konjonktüre uygun, o günkü konjonktüre uygun olarak verilen cezaların hiçbiri de adil değil aslında. Olaya tabii bu çerçevede baktığımız zaman, idam cezaları demokratik, laik hukuk devletlerinin tamamında reddedilmiş, kaldırılmış. Evet, Türkiye'de de bununla ilgili çok çabalar sarf edildi, o dönemde üçlü koalisyon, 2002'de kaldırıldı, emeği geçen herkese de teşekkür ediyorum ben.

Şimdi, Mısır'da yaşanan hadiseler... Siyasi iktidar o dönem Mısır'a gittiği zaman doğru bir söylem söyledi ama o söylemin arkasında duramadı, Mısır da bunu kabul etmedi. Doğru söylem neydi? Doğru söylem şuydu, denildi ki: "Mısır'daki halkın birleştirici gücü, laik, demokratik bir anayasa gerekli Mısır'a." Ama o dönemin iktidar sahipleri ne yaptı Mısır'da? "Laik, demokratik anayasa bizim iç işimizdir. Ey Türkiye Cumhuriyeti devleti, hükümeti, siz bizim iç işlerimize karışamazsınız." dedi. Bunun üzerine Mısır,

demokratik, laik bir rejimden, anayasadan vazgeçti, şeri hükümleri barındıran bir anayasa yaptı ve olaylar baş gösterdi. Olay tasvip edilir mi? Tasvip edilmez ama halkın birleştirici gücü olan laik, demokratik anayasalar her ülkeye lazım, eklemek, su gibi lazım gibi çünkü bunlar halkın birleştirici gücü olan temel sözleşmelerdir, üst normlardır.

Tabii, Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; bizim demokrasi tarihimize baktığımız zaman, toplumun vicdanını kanatan olaylar var birden fazla. Ülkemizde siyasi idamlar, siyasi düşünceleri nedeniyle 27 Mayıs'ta, 12 Eylül'de, 12 Mart'ta insanlarımızı idam ettik. Bu idamlar toplumda çok derin yarılmalara yol açtı. Bunları hâlen telafi etmiş değiliz. Hatta bu konuda biz Sayın Meclis Başkanlığına, o dönem, 1980 sonrası idam edilenlerle ilgili iadeiitibarla ilgili kanun teklifi verdiğimiz hâlde bugüne kadar hâlen Genel Kurula gelmiş değil. Hatta bazı arkadaşlarımız verdi, İç Tüzük'ün 37'nci maddesine göre Genel Kurula indi, bu da reddedildi. Yani, çifte standartı takınmamak lazım bence, duruşumuzun net olması lazım; zamana göre, konjonktüre göre hareket etmemek lazım. O zaman düşünmemiz gereken şey, Türkiye'de tabii idamlara son verildi. Bu olgunluk belirtisidir Türkiye'de, idam cezalarının yani 2002 yılında üçlü koalisyon hükümeti partilerinin bir araya gelerek o günkü koşullarda idam cezasının kaldırılması gerçekten büyük bir olgunluk belirtisi. Ama günümüzün siyasetinde zaman zaman bakıyoruz, bazı siyasi partiler birbirlerine efendim, idam cezasını geri getirmekle ilgili bazı mesajlar da veriyorlar, bu da doğru bir mesaj değil. Netice itibarıyla idam cezası insanlık onuruyla bağdaşan bir ceza olmadığı için şiddetle bunu da kınamak lazım, bunu gündeme de taşımamak lazım.

Mısır'da 529 insanın idama mahkûm edilmiş olması... Hakikaten öncelikle Mısır'dakilere seslenmek lazım. İster dünya tarihine bakın ister Türkiye tarihine bakın, siyasi idamlar bir topluma asla huzur getirmemiştir, idamlar toplumun vicdanında derin yaralar açmıştır. Bizim tarihimizde bunları görebiliyoruz, dünya tarihinde de görebiliyoruz. Bizim tarihî olarak göstermemiz ni nedeni, faturalarını yakın bir geçmişte ödemiş olan bir ülke olarak söylüyoruz tabii bunu. Eğer 529 kişi idam edilirse, bu doğru değildir, Mısır'da barış sağlanamaz, Mısır'daki barışın yolu idamdan geçmez, huzurun yolu idamdan geçmez; huzurun yolu, demokrasiden, hukuk devletinden, özgürlüklerin büyümesinden ve genişlemesinden geçer. Biz, Herkesin düşüncesini özgürce açıklayabileceği bir Mısır'ı arzu ediyoruz. O nedenle biz, Mısır yöneticilerine Cumhuriyet Halk Partisi olarak, yani ana muhalefet partisi olarak siyasi idamları yapmayn çağrısında bulunuyoruz. Mahkemelerin idam kararı verdiği kişiler bizimle aynı dünya görüşünü paylaşmıyorlar ama biz idamların bir topluma getirdiği faturayı çok iyi biliyoruz, bunun için elimizden gelen tüm çabayı gösteriyoruz, göstermeye devam ediyoruz.

Şu anda Orta Doğu'da bizim 3 tane büyükelçimiz yok, dış politikamız bu konuda da açmazda, Türkiye'nin geldiği nokta hakikaten bu konuda da düşündürücü. Ama büyükelçimizin olmadığı ülkelerden biri de Mısır'dır. Bu konuda Cumhuriyet Halk Partisi olarak...

Tabii, o dönemde biz, Mısır'daki bu temel hak ve özgürlüklerin ihlali açısından, insan hakları ihlali açısından neler oluyor, gözlem ve tespit... En azından, oradaki idarecilere, yöneticilere, hükümetlere uyarıda bulunmak amacıyla bir komisyon oluşturuldu, o dönem siyasal iktidar eleştirdi, hâlen bugün görebildiğim kadarıyla o eleştiriler komisyonda devam ediyor. O gün giden Cumhuriyet Halk Partisinin komisyonu, Mısır'da demokrasi gelmeden, temel hak ve özgürlükler gelmeden Mısır'da barışın, huzurun getirilmesinin imkânsız olduğunu... Onlara uyarımız, önerilerimiz demokrasi, hukuk devleti, insan haklarıydı. Ama demek ki, bu anlamda o günkü seslenişimiz oydu, bugünkü seslenişimiz yine aynı noktada. Demek ki, Cumhuriyet Halk Partisinin o dönemde oluşturduğu komisyonun, Mısır'la ilgili bu uyarılarımızın ne kadar doğru olduğunu haklı gerekçesi bugün gün gibi ortaya çıkmış durumda.

Ve bu bağlamda, son söz olarak, 12 Eylül 1980 askerî darbesinden sonra 54 tane idam cezası verildi, bunlar onandı, 50 tanesi infaz edildi. O dönemde... Hatta yaşı küçük olan rahmetli Necdet Adalı'nın...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Erdal Eren...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Erdal Eren'in o dönem yaşı büyütüldü. Yine, aynen siyasi mahkemeydi, o dönemin konjonktürüne uygun mahkemeydi ve o insanlar idam edildi.

Onun için, benim, Komisyon Başkanı olarak sizden hassaten istirhamım, Meclis Başkanıyla görüşerek, o dönemde idam edilenlerle ilgili iadeiitibarla ilgili verilen kanun tekliflerimizin kabul edilmesidir, bu konuda devreye girmenizi istirham ediyorum, birinci önerim bu.

İkinci önerim, mevcut olan bu MİT Yasası'nda da yine özel yetkili mahkeme geliyor ve bu özel yetkili mahkeme özel konjonktüre uygun... Gelecekteki, işte, bizim şu anda korktuğumuz Mısır'daki olayların bir nevi ilk basamakları, ilk merdivenleridir. Bu konuyla ilgili de Komisyon Başkanlığı olarak devreye girmenizi, bu hususun da gözden geçirilerek ilk önce İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda ayrıntılı olarak bir rapor düzenlenmesini, ondan sonra Genel Kurulda görüşülmesi hususunda hassasiyet göstermenizi arz eder, hepinize saygılarımı sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Güzel...

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; yeni çalışma ortamımızda başarılı olmak ve Komisyonumuzun çalışmalarına uygun kararlar almak temennisiyle sözlerime başlamak istiyorum.

Ayrıca, arkadaşlarımızın belirttiği gibi, Sayın Kılıçdaroğlu'na yapılmış olan bu tecavüzün gerçekten bütün siyasi hayatımızda nefretle karşılanması gerektiğine inanıyorum ve kınıyorum.

Bu şekilde sözlerime başlarken, İnsan Hakları Komisyonu olarak gerçekten üzerinde durulması gereken bir konuyu da gündeme almış olmamızdan dolayı arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Bir defa, idam ve ölüm cezası devletler tarafından uygulanabilen en sert ceza olarak tarihe geçmiştir ve yine, tarihte kanun suçlarının ve siyasi karşıtların idam edilmesi neredeyse bütün toplumlar tarafından suçu cezalandırmak ve siyasi ihtilafları bastırmak amacıyla kullanılmıştır. Tarih boyunca çok çeşitli idam şekillerini görmüşüz insan hak ve hukukunu çiğneyen. Ne olmuş? Mesela, - Hindistan'da daha çok- fillerin ayakları altında ezilme şeklinde olmuş, asarak olmuş, kurşuna dizilmiş, tek atışla olmuş, giyotinle olmuş, elektrikli sandalyeyle olmuş, gaz odalarında, recmle, aç bırakarak, çarpmıya gerek, velhasıl insan hak ve hukukunu bugünkü açıdan değerlendirdiğimizde içimize sindiremediğimiz bir ceza şekli olarak görüyoruz.

Şimdi, suçlar işlenirken... Bir defa, insanları topluma kazandırma –ceza verilirken özellikle suçlu bir kişiye- gayesiyle gayret sarf ediyoruz ve insanların bu duygusal sebepler ile ölmek istemedikleri düşüncesini içimizde taşıyoruz. Vahşice idam yöntemleri insanlarda ve o toplumda psikolojik bir hastalığa sebep olabilmekte dolayısıyla böyle bir cezalandırmanın toplumumuzda da tepkiyle karşılandığı düşüncesindeyim.

Yine, hızla, süratle değişen, gerek ekonomik gerek siyasi gerekse sosyal açılardan büyük bir değişim içinde olan dünyamızdaki güç dengelerinin bu hak ve hukuka riayet edebilmesi için de bu şekilde kurulan sosyal baskıların faydalı olacağı düşüncesindeyim. Bu sebeple, Birleşmiş Milletler bünyesinde insan hak ve hukukunu gündeme getirmek için kurulan komisyonlar var ve bu İnsan Hakları Beyannamesi'nin 5'inci maddesi idam cezası yoluyla ihlal edilmektedir. Biraz önce arkadaşlarımız da hep paylaştılar, maalesef, her şeye rağmen, ülkelerin kendi egoları veya kendi istedikleri düzeni kurabilmek için bu tip insan haklarına uymayan cezaları uyguladıklarını görüyoruz.

Birkaç rakam vererek kayıtlara geçmesini de istiyorum: Genelde, 2005'te dünya genelinde 2.148, 2006'da 3.400, 2008'de de sadece Çin'de 7 bin olduğu kaynaklarca ifade edilmektedir. Bu şartlar karşısında bizlere düşen vazife... Hem suçluları cezalandırıyoruz hem de onları cezaevinde daha iyi şartlarda hayat sürebilmeleri için gayret sarf eden projeler hazırlıyoruz. Böyle bir ortamda, dünyanın böyle hızlı değişen bu ortamında, dünya genelinde, bir ihtilalin kendi prensiplerini uygulayabilmek ve geçerli kılabilmek için halkın belli bir kesimini idama mahkûm etmesi gibi insanlık dışı bir suçu işlemesine bizler mutlaka müdahale etmek, fikirlerimizi söylemek, bir baskı unsuru kullanmak -kendimizin veya onların aldıkları bu cezadan biraz geri adım atmalarını sağlamak için- üzerimize düşen bir insanlık vazifesidir diye düşünüyorum.

Ve aynı zamanda, Birleşmiş Milletlerin her ne kadar vazifesi ise de biz ülkeler bazında da üzerimize düşen bu görevi sadece Mısır'da değil, daha önce arkadaşlarımızın bahsettiği Doğu Türkistan'da, Azerbaycan'da, Ahıska'da, Kırım Türklerinde... Yani dünyadaki güç dengelerinin hem ben adaleti sağlıyorum şekliyle kendi yumruğunu vurabildiği o masanın yanında hak ve hukuku da bizim yumruklarımızla değil fikirlerimizle, tavırlarımızla -ve bugün içinde yaşadığımız bu değişen dünyanın insan hak ve hukukuna saygılı bir toplum olmasını sağlayacak şekilde- göstermemiz gerektiğine inanıyorum.

Hepinize teşekkür ederek saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Biz teşekkür ederiz Sayın Güzel.

Sayın Köse...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de yeni binamızın Komisyonumuza katkı sağlamasını diliyorum.

Sayın Genel Başkanımıza yapılan saldırıyı esefle kınıyorum, buna tüm siyasi parti temsilcilerinin sahip çıkmasından da mutlu olduğumuzu, bu konunun çok önemli olduğunun bilinmesini istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'de de olağanüstü dönemlerde olağanüstü mahkemelerce verilen idam kararlarının uygulanmasının toplumda yarattığı kargaşa, kamu vicdanında açtığı yaralar hepimizin malumu. İdam cezalarından beklenen ya da olağanüstü iktidarların, olağanüstü dönemlerin umduğu yararlar elde edilemediği gibi -mevcut tecrübelerimize dayanarak söylüyorum-

intikam duygularını güçlendirmiş, kamplaşmaları artırmış ve günümüze kadar devam eden çekişmenin de varlık sebebi olmuştur, hâlen de bu çekişmeler devam etmektedir; keza bunlar siyasi çıkarlar için de kullanılmaktadır. Keza, siyasi suçlarla ilgili olarak verilen idam cezaları demokrasimizin güçlenmesine ve gelişmesine de katkı sağlamamış, dahası demokrasinin ve özgürlüklerin toplumda içselleştirilmesinin de önünde büyük bir engel olmuştur. Bugün Türkiye’de yaşayan -hangi ideolojiden olursa olsun- insanların önemli bir çoğunluğu, önemli bir oranı idam cezalarının karşısındadır; bu da bizim ülkemiz için sevindirici bir gelişmedir. Ülkemiz bu konudaki deneyimlerini Mısır’da her muhatapla paylaşılmalı, bu konuda Komisyonumuza düşen ne görev varsa yapılmalı, bugün burada yayınlanacak basit bir bildiriyle de yetinilmemelidir diye düşünüyorum.

İdam cezasının teorik anlamı konusunda diğer arkadaşlarım konuştu, grup sözcümüz Sayın Levent Gök de bu konularla ilgili çok güzel şeyler söyledi. Ben, tabii, konuşmamı böyle kesecektim ama Komisyona öneri veren AKP temsilcisi Hamza Dağ’ın partimize yönelik suçlamalarından dolayı o konuda bir açıklama yapmak istiyorum.

Genel Başkan Yardımcımız Faruk Loğoğlu Başkanlığında bir heyet, doğru, Mısır’a gitti, Mısır’da çeşitli temaslarda bulundu; bu temaların arasında Müslüman Kardeşler’in temsilcisi olan bu Amr Derrac, Muhammed Amr Bişr isimli şahıslarla da görüştü, Düstur Partisi temsilcileriyle, İstiklal Akım Partisi temsilcileriyle, bu Ezher Şeyhi Ahmet Tayyib’le ve benzeri örgütlerle görüştü. Burada çok önemli bir şey var, mesela, bu görüşmelerde, Başbakanı eleştirdiklerinde bu parti temsilcilerinin bir kısmı, cevap şu olmuş: “Türkiye Başbakanına saygı gösterilmesini bekliyoruz biz sizin siyasilerinize nasıl saygı gösteriyorsak.” diye. Yani, orada Türkiye Cumhuriyeti’nin onurunu ya da dış politikasını zedeleyici herhangi bir faaliyet içerisinde olunmamış, Mısır’la diyalogları bir ana muhalefet partisinden beklenen sorumluluk çerçevesinde devam ettirme yönünde gayretler olmuş yani söylendiği gibi darbe desteklenmemiş.

Yine, darbenin hemen devamında, 3 Temmuzda açıklaması var Faruk Loğoğlu’nun, Dış İlişkilerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısının. 4 Temmuzda Genel Başkanımızın açıklaması var “Darbenin her türüsüne karşıyız.” diye, “21’inci yüzyılda darbelerle siyaset dizayn edilemez.” diye. Yine, 5 Temmuzda yapılan parti meclisi toplantısında, Cumhuriyet Halk Partisinin milletvekillerinden bir tanesinin Mısır’da yaşananları darbe olarak nitelendirmemesi üzerine -ismini vermeyeceğim- burada bulunan Levent Gök’ün de bulunduğu bir kısım milletvekili ve parti meclis üyelerinin çoğunluğunun parti meclisi toplantısında darbenin her türünün lanetlenmesi gerektiği ve Mısır’da yapılanın da bir darbe olduğu yönünde bu açıklamayı yapan arkadaşımıza dönük eleştiriler gelmiştir.

Yani, Cumhuriyet Halk Partisi kendi iç işleyişinde de, kamuoyu önünde de, her platformda Mısır’da yapılan darbenin lanetlenmesi gerektiğini söylemiştir. Ancak, tabii, burada çifte standart... Maalesef, bugün yayınlanacak bildirinin böyle bir toplantıda bile iç siyasete alet edilmesi beni ziyadesiyle gerçekten üzdü. Yani, buradan bir sonuç çıkar mı, inanın onu bilmiyorum, çifte standart uygulayan maalesef ve maalesef mevcut iktidarımız. Şimdi, Mısır’da ilk yapılan darbeye itiraz yok, Suriye’de Esad rejimi son üç sene içerisinde mi faşist bir rejim oldu, üç sene içerisinde mi diktatör oldu Esad rejimi? Üç seneye kadar oturuyordunuz, kalkıyordunuz, sohbet ediyordunuz, yiyordunuz, içiyordunuz yani bu Batı’nın Mısır’daki çifte standardını, maalesef, mevcut iktidarın da işine geldiği gibi dış politikada aynı çifte standardı uyguladığını görüyoruz.

Değerli arkadaşlarım, idam cezası kendisinden umulan yararı bu zamana kadar hiçbir ülkede getirmemiştir. Biz ülkemizde bunun çok acı deneyimlerini yaşadık. Ben Komisyon Başkanımızdan talep ediyorum, bir talep reddedilmiş ama muhakkak Komisyonumuzdan oluşacak bir heyet Mısır’da bu deneyimlerini oradaki muhataplarıyla paylaşmalıdır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, hakikaten bu konuda -dediğim gibi- Komisyonumuz resmî yoldan talepte bulundu ama olumsuz bir cevap aldı, bunun açıklamasını da Meclis Başkanımızla birlikte yapmış idik. Daha sonra, dolaylı yoldan gidebilir miyiz yani Avrupa’da bir heyet oluşturup, Avrupa’daki oluşacak heyetin içerisinde bizler de bir katılım sağlayabilir miyiz diye girişimlerimiz oldu. Avrupalılar -dediğim gibi- bu taleplerimizi görmezden geldiler ama yeniden yapılabilir yani yeniden talep edilebilir, belki bir yumuşama vardır, belki bir imkân açılabilir, yeniden girişimde bulunabiliriz.

Sayın Metiner...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yeni binamız, yeni salonumuz hayırlı uğurlu olsun.

Ben de Sayın Kılıçdaroğlu'na geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Yani, Sayın Kılıçdaroğlu'na yapılan fiilî saldırı alçakça bir saldırdır, demokrasimize, siyasetimize yöneltilmiş bir saldırdır, onun suratına indirilen yumruk hepimizin suratına indirilen bir yumruktur. Dolayısıyla, bu olayın münferit bir olay olmadığı, arkasında bazı güç odaklarının olduğu hesaba katılarak, olayın derinleştirilerek soruşturulması gerektiğine inanıyorum, bu konuda Levent Gök'e katılıyorum. Ama, herkes şunu bilsin ki şiddet nereden gelirse gelsin, kime yönelirse yönelsin, buna karşı çıkmamız gerekiyor ve belki de bundan ders çıkartarak yeni dönemde her birimizin hem dilimize hem de davranışlarımıza dikkat etmesi gerekiyor, siyasetin dilini de kinden, nefretten arındırmamız gerekiyor. Genel başkanlarımızın da buna uymasında, bizim de Genel Kurul salonlarında buna uymamızda mutlak surette yarar var. Ne olursunuz, eleştirinin her türünü yapalım ama hakaret kelimelerine asla tevessül etmeyelim. Sert muhalefet de yapabiliriz muhalefetin doğası gereği ama birbirimize hakaret etmeden, birbirimize küfürler savurmadan da konuşabiliriz. Umarım ve dilerim, yeni dönemde demokratik siyaset adına bu olgun davranışı hepimiz gösteririz.

Şimdi, ben burada kişisel olarak bir ricada bulunmak istiyorum. Ne olursunuz, hiç değilse bugün iç siyasi polemikler yapmayalım, "Şu parti bunu dedi, bu parti geçmişte bunu yaptı...", kendi adıma çok rahatsız oldum, bunu belirtiyim. Yani, bizden CHP'ye, MHP'ye, BDP'ye, onlardan bize yönelebilecek saldırılar bugünün konusu değil. Biz birbirimize başka bir gün çok rahatlıkla muhalefet edebiliriz, söyleyecek sözümüz varsa edebiliriz ama bugün o gün değil. Dış dünyaya karşı hepimizin çok anlamlı bir birliktelik sergilediği bugünde birbirimize karşı azami bir saygı içinde olmamız gerekiyor, bu salona da bunun yansımaları diliyorum en azından bu saatten sonra, bu andan sonra.

Şimdi, ben şunu çok önemsiyorum: Bir, askerî darbeye karşıtlık noktasında ortaya çıkan duyarlılığı çok önemsiyorum. İnsan Hakları Komisyonunda, Parlamentomuzda bütün siyasal partilerimiz bu konuda ortaklaştılar. Bunu demokratik siyaset adına çok anlamlı ve değerli buluyorum. Bence, Türk siyasal tarihine de bu anlamlı bir tablo olarak geçecektir. İkincisi: İdam kararlarına karşıtlık noktasında bir araya gelmiş olmamız çok anlamlıdır. Geçmişte bizim iç deneyimimizde de buna benzer idamlar oldu, bu konuda da ortaklaşmış olmamız bence çok anlamlıdır. Yani, rahmetli Menderes'in, Deniz Gezmişlerin ve 12 Eylül döneminde yapılan idamların, belki istiklal mahkemelerinde yapılan o gayrimeşru idamların... Bütün bu konularda hem askerî darbeler hem de idam kararlarına karşıtlık noktasında Parlamentoda grubu bulunan siyasal partilerimizin ortaklaşmış olmasını demokrasimiz açısından şahsen gurur verici buluyorum. Bence, bu gururla bugün yetinelim, en azından bugünümüzü zehir etmeyelim yani, ne olursunuz, kendi adıma ben ricada bulunuyorum.

Sayın Bozlak çok önemli bir şeyin altını çizdiler, "Evet, siyasi bir heyettir." dediler. Bazen yargıçlar o küppelerin altında siyasi kararlar verirler, Yassıada mahkemelerinde de öyle olmuştu. Salim Başol'un meşhur lafını hepimiz belleğimizden hiçbir zaman zaten silmemeye niyetliyiz, "Beni buraya getiren irade, sizin kaleminizi kırmamızı emreden iradedir.", buna benzer, mealen, belki bire bir böyle değil ama. Bundan sonraki dönemlerde buna benzer şeyler olabilir, yaşanabilir ama bu tür idam kararlarına karşı gösterdiğimiz duyarlılığı Mısır meydanlarında masum insanlar öldürüldüğünde de gösterdik. Bunu da çok anlamlı buluyorum. İlla idam kararı verildikten, asıldıktan sonraki ölüm olayları nefret çekici olaylar değildir yani masum, sivil bir gösteriye askerinin müdahalesi, polislin müdahalesi, ne olursa olsun bu çerçevede ortaya çıkan ölümler de en az idam cezaları kadar karşı çıkmamız gereken uygulamalar olmalıdır.

Ben büyük bir memnuniyet duyarak izliyorum. Bunu çok anlamlı bir tablo olarak kendi zihnime geçiriyorum. O yüzden, çok fazla söze gerek duymuyorum. Bence çok konuşmaya da gerek yok, zaten bildirimizle konuşacağız, buradaki ortak duruşumuzla konuşacağız, konuşuyoruz ama şu cümleyle bitirmek istiyorum: Nil'in çocukları gün gelecek Mısır'ın modern firavunlarının tahtlarını başlarına geçirecektir, bundan hiç kuşku duymuyorum.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Değerli arkadaşlar, hepinizi kutluyorum ve yürekten tebrik ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Sayın Dal, Sayın Erdem, Sayın Akdağ, Sayın Özdemir, Sayın Pakdil ve Sayın Yıldız da konuşacaklar, söz vereceğiz.

Buyurun Sayın Dal.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, yeni binamızın ve yeni toplantı salonumuzun insan hakları açısından hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Yine, ben de tüm arkadaşlar gibi, salı günü Sayın Kılıçdaroğlu'na yapılan saldırıyı şiddetle kınıyorum ve bunun üzerinde önemle durmamız gerekiyor. Sayın Kılıçdaroğlu veya bir başkası, şahsını severiz veya sevmeyiz, düşüncelerine, fikirlerine katılırız veya

katılmayız ama onların da temsil ettiği, arkasında kitlelerin olduğu insanlardır. Dolayısıyla, bu saldırıyı tekrar şiddetle kınıyoruz ve her zaman da bu dik duruşumuzu tüm siyasi parti temsilcileri olarak sergilememiz gerektiğine inanıyorum.

2013 Temmuzunda Mısır' da olan darbe bizi derinden üzmüştü çünkü Türkiye' de yaşayan insanlar olarak, Türk milleti olarak biz darbelerin acılarını çok çekmişiz. Tabii, bu darbe neticesinde o darbelerin atamış olduğu mahkemelerden zaten tarafsız bir duruşu beklemek yanlıştır. Darbenin atadığı mahkemedeki hâkimler, savcılar tabii ki o darbe yönetimindekilerinin fikirleri, düşünceleri doğrultusunda karar alacaklardır ve nitekim, işte bir yılı geçti ve onların istekleri doğrultusunda bu idam kararlarını verdiler ve inşallah, bu düşüncelerinden de zaman geçmeden tekrar vazgeçerler.

Darbeler, dünyanın hiçbir yerinde başarılı olamamıştır ve insanları susturamamıştır. Yani hangi darbe bir fikri susturmuştur? Hangi darbe düşünceleri susturmuştur? Hangi darbe demokratik hakları yok saymıştır veya susturmuştur? Antidemokratik yöntemlerle insanlar susturulamaz, bu da dünyadaki örneklerinden görülmüştür. Eğer böyle bir şey olsaydı zaten, Mısır' da daha önce Seyyid Kutub da idam edildi ama onun düşüncelerini, fikirlerini, hak mücadelesini idam edemediler, onlar hâlen yaşıyor ve yaşayacaktır. Yine, Türkiye' de 1960 darbesi, demokratik bir ülke isteyen, fikirlerini özgürce belirtmek isteyen insanların fikirlerini yok edemedi. 1980 darbesi sol düşünceleri ve sağ düşünceleri yok edemedi ve edemeyecektir de. Dolayısıyla, darbeler, geriye baktığımızda, sadece gözyaşı, acı, telafisi olmayan yaralar, kin, nefret tohumları eker. Darbelerin kesinlikle kazananı olmaz, sadece, demokrasi adına zaman kaybı ve biraz önce saydığımız acıları bırakır. Türkiye olarak bu acıları fazlasıyla yaşamış bir milletiz, darbelerin ne olduğunu çok iyi biliyoruz ve bunun içindir ki tüm siyasi parti temsilcileri olarak darbeyi ve darbe mahkemelerinin verdiği idam kararını şiddetle kınıyoruz.

Darbeler, sadece silahla yapılan darbeler değildir, aslında küçük çaplı darbeler de vardır. Yani bir insanın kendi gücünü, kaba kuvvetini kullanarak kendi fikrini, düşüncesini bir başkasına zorla kabul ettirmesi de kendi çapında küçük bir darbe girişimidir. Yine, bunun da örneklerini Türkiye' de gördük. Gezi olayları, bana göre -sadece çevre duyarlılığıyla o meydana inen insanları, gençleri ben tenzih ediyorum ama büyük çoğunluğu- kendi düşüncesini zorla kabul ettirme ve demokratik yöntemlerle iktidara gelmiş olan bir Hükümeti düşürme adına kendi çapında hazırlanmış bir darbe girişimiydi ama orada da Allah' a çok şükür insanlarımızın akliseli galip gelmiştir ve daha büyük olayların çıkmasına engel olmuştur.

Tüm bunların neticesinde, darbelerin olmadığı, hakkın ve hukukun üstün olduğu, demokratik ve özgür bir dünya temenni ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Mustafa Erdem...

MUSTAFA ERDEM (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, saygılar sevgiler sunuyorum.

Benden önce yapılmış olan bütün güzel temennilere de katıldığımı ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bu Mısır' da yaşanan acı olaylar hepimizi yürekte üzmüştür. Bizim oraya tarihî, kültürel, dinî, ahlaki, insani birçok ortaklıklarımız vardır. Bin beş yüz yıllık İslam tarihi, beş yüz yıllık Osmanlı dönemi ve yüz yıllık Müslüman bir ülke olarak Mısır' la olan komşuluk ilişkilerimiz, bizim oraya olan duyarlılığımızı her gün tazelemekte ve bizi oraya yönelik duygusallığa itmektedir. Ben son dönemlerde alınan bu idam kararlarının veya siyasi baskıya dönüşen uygulamaların ahlak, İslam, insan hakları, hukuk ve demokrasi adına doğru bir uygulama olmadığını ifade etmek istiyorum ancak şunu da ifade etmek isterim ki: Son dönemlerde bir moda hâline gelen ve İslam dünyasında önce sevinçle karşılanan ama sonradan onu yürekte üzen Arap Baharı hadiseleri maalesef, şu anda karşı karşıya kaldığımız acı tablonun bana göre kaçınılmaz bir başlangıcı olsa gerek diye düşünüyorum. Zira, bizim, o dönemlerde Arap Baharı' nı alkışlarken sonuçlarının İslam dünyasının kaderini olumsuz etkileyeceğini düşünebilmek ve bu olumsuz manzaralarla karşı karşıya kalabileceğimizi düşünmek durumunda olduğumuzu ifade etmek isterim. Bir, Büyük Orta Doğu Projesi' nin varlığını bilenlerin bu projenin uygulanma aşamasında bir bahar rüzgârı estirildiğini de idrak etmesi kaçınılmazdır diye düşünüyorum. Eğer dün rejimlere karşı birtakım oluşumları destekleyerek birtakım insan haklarını meydanlarda ihlal ederek bu noktaya gelmiş isek o zaman, ülkemiz olarak, bugün insan hakları adına Mısır' da yaşananları telin eden bizlerin o dönemlerde de insan hakları ihlali olup olmadığını sorgulamamız lazım gelir diye düşünmek durumundayız.

Şunu ifade etmek istiyorum ki “Adalet”, “hukuk”, “demokrasi”, “özgürlük” gibi kavramların maalesef, siyasi terminolojinin insanlarda bir çifte standart oluşturmasına vesile olduğunu üzüyoruz. Zira, bugün birilerinin siyaseten mübah saydığını bir diğerinin siyaseten haram noktasına taşıdığı, maalesef bir olgudur. Mısır' da yaşanan hadiselerin Hüsnü Mübarek devrilmeden önce de

bir ihtilal atmosferi içerisinde değerlendirildiği düşünülürse, o zaman da hak ihlalleri olup olmadığı tartışılmalı diye düşünmek zorundayız. Ben öyle zannediyorum ki, Libya'da yargısız infaz sonucu öldürülen Kaddafi'nin veya bugün de yaşanan Libya'daki olumsuzlukların yine aynı şekilde bir insan hakları ihyası noktasında bir insan hakları ihlali olup olmadığını sorgulamamız lazım.

Bizler İnsan Hakları Komisyonu üyeleri olarak, Mısır'da idamın hiçbir zaman barış ve çözüme katkı sağlamayacağını ve bundan sonraki uygulamalarda da yeni bir fitnenin, yeni bir tefrikanın, yeni bir çatışmanın zeminini oluşturacağını düşünüyoruz. Hepiniz bileceksiniz, Namık Kemal'in bir veciz sözü vardır: "Ne mümkün zulm ile bîdâd ile imhayı hürriyet? İdraki kaldır muktedirsen âdemi yetten." Eğer şu noktada bu tür olayların insanı insan olma duygusundan mahrum edemeyeceği düşünülür ise Mısır'da bir huzur ve barışa katkı sağlayacağını düşünmek doğru değil. Biz İnsan Hakları Komisyonu olarak, Mısır'da yaşanan bu acı olayları telin ederken aynı milletin çocukları olarak İslam dünyasının başka yerlerinde ve özellikle de Türk-İslam coğrafyasında yaşanan acı olayları da görmezden gelmememiz ve oralara da aynı duyarlılığı bir şekilde hissetmemiz lazım gelir diye düşünüyoruz.

Burada bir cümleye daha dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Hukuk, adalet ve insan haklarıyla alakalı hususlarda siyaseten mübah sayılan göreceliliğin 17 Aralık noktasında da Türkiye'de 17 Aralık öncesi ve sonrası hukukta ve siyasette ve adalet anlayışında nasıl bir göreceli uygulamayı beraberinde getirdiğine dikkatlerinizi çekmek istiyor, bu vesileyle hepinize sevgi ve saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Sayın Abdurrahim Akdağ.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Mardin'de bir söz vardır: "..."^(x) diyor. Yere anlam katan, oradaki insanların varlığıdır ve yükledikleri misyondur. Burada hayırlı bir misyonun hem İnsan Hakları Komisyonumuz hem genel anlamda Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerimiz ve çalışanlarımız tarafından yerine getirilmesini diliyorum.

Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanı Sayın Kılıçdaroğlu'na yapılan menfur saldırıyı da Türkiye Büyük Millet Meclisine, milletin iradesine yapılmış bir saldırı olarak değerlendiriyor, beyin gücünün bittiği, beden gücünün başladığı bir nokta olarak değerlendiriyorum.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; gündemimiz malumunuz Mısır ve idamlar konusu. Konu olan İhvanül Müslimin Teşkilatı yani Müslüman Kardeşler Teşkilatının kurucusu, öğretmen, büyük aksiyon adamı Hasan El-Benna'dır. 1906 yılında doğmuş, 1949 yılında menfur bir suikast sonucu vefat etmiştir. "Milletin kalbinde yeni bir ruh" şiarıyla 22 yaşındayken 1928 Mart ayında kendi evinde arkadaşlarıyla yaptığı bir toplantıda bu kuruluşun temelini atmıştır. 8 Ekim 1945'te yapılan Genel Kurul toplantısında İngiliz sömürge yönetimine başkaldırma hususunda kendi arkadaşlarıyla, teşkilatıyla bir mutabakat sağlamış, bu durum da sömürge iktidarını, hükümetini ciddi şekilde rahatsız etmiştir. 1967 Arap-İsrail Savaşı'nda Müslüman Kardeşler Teşkilatı büyük fedakârlık örnekleri göstererek binlerce mensubunu şehit vermiştir. Hasan El-Benna 12 Şubat 1949'da kendisini düşünceleri olarak yenemeyeceklerini anlayan güçler tarafından bir suikasta kurban edilmiştir.

Müslüman Kardeşler Teşkilatının tarihini "şehitler tarihi" olarak da adlandırmak mümkündür. Büyük müfessir, Fî Zılâl-İl Kur'an'ın yazarı Şehit Seyyid Kutub bunlardan biridir. Yine, büyük bir hukuk adamı olan Abdulkadir Udeh yine bu şehitler kervanında yerini alan mümtaz şahsiyetlerden biridir. En son, gündeme gelen Esmâ, yine bu kervanın yolcularından biridir. Babası Muhammed Biltaci idam kararı verilenlerin arasında bulunmaktadır.

Günümüze geldiğimizde, 3 Temmuz 2013 tarihinde Mısır'da halkın iradesiyle seçilmiş Muhammed Mursi Cumhurbaşkanına karşı bir darbe girişimi yapıldığı hepinizin malumudur. General Fettah Sisi önderliğinde bu darbe gerçekleştirilmiş ama dış destekli bir darbe olduğu da apaçıktır.

Yine, İslam âlemi, üçüncü dünya ülkeleri, geri bırakılmış ülkelere karşı yine ABD'nin ve Avrupa'nın, genel anlamıyla Batı'nın çifte standardıyla karşı karşıyayız. Bir türlü, darbeye "darbe" diyememişlerdir. 14 Ağustos 2014 tarihinde darbeye karşı çıkan milyonların gösterisine, maalesef, yine darbeciler orduyu halkın üzerine salarak, silahla halkın taleplerini, hak, hukuk, adalet taleplerini bastırmışlardır ve 500'ün üzerinde insan Rabia Meydanı'nda, ülkenin diğer illerinde şehit edilmiştir. 24 Mart 2014 günü mahkemeden çok bir tiyatro salonuna benzeyen, televizyonlarda hepimizin izlediği o mizansenle 529 kişinin idamına karar verilmiştir. Tabii, idamlar sadece Mısır'la sınırlı değildir. Daha birkaç ay önce, 12 Aralık 2013'te Bangladeş'te İslami Cemaat Partisi Lideri Abdulkadir Molla yine bir darbeci tarafından idam edilmiştir.

(x) Bu bölümde Hatip tarafından Türkçe olmayan bir dilde kelimeler ifade edildi.

Darbelerin düşüncesini anlamakta bir örneği vermek yeterli olacaktır. İlk icraatlarıyla, İsrail'in işgali altında bulunan, ablukası altında bulunan ve tek çıkış yolu Mısır Refah Kapısı olan Gazze'ye ambargo uygulayarak, kapıyı kapatarak kimliklerini ve düşüncelerini ortaya koymuşlardır.

İnsan hakları yaklaşımında iktidar ve muhalefetiyle bütün partilerimizin bu asil ve dik duruşunu gerçekten ben de memnuniyetle izlediğimi belirtmek istiyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konudaki sesinin, buradaki çığlığının yankı bulacağına inanıyorum. Darbelerin tümünün ortak vasfı korkak olmalarıdır çünkü zalimler her zaman için adalet arayışında olanların kıyamından tarih boyunca korkmuşlardır. Firavun, Hazreti Musa'nın kıyamından, yine, Hazreti Yusuf'u içeriye atanlar, onun sadakatinden korkmuşlardır. Nil bunlara tanıklık ettiği gibi, Fırat'ın ve Dicle'nin kardeşi olan, cennetteki 3 nehirden olan Nil, inşallah kendi çocuklarının zalimlere karşı gösterdiği hak ve adalet arayışına bir daha tanıklık edecektir.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Sayın Pakdil...

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, saygıdeğer katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle dört siyasi parti grubumuza mensup olan milletvekili arkadaşlarımızın vermiş olduğu önergelerin hemen ertesi gün gündeme alınması vesilesiyle Başkanlığımıza teşekkür ediyorum. Yeni binamızın da inşallah hayırlı kararlar almaya vesile olmasını, çalışmalarımızda hayırlar getirmesini diliyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanım, ana muhalefet partisi Genel Başkanı Sayın Kılıçdaroğlu'na yapılan saldırıyı kınıyorum. Hakikaten Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında böyle bir olayın vuku bulması hepimizi ziyadesiyle üzmüştür. Ama burada şöyle bir teklifimi sizlerle paylaşmak isterim. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bu ziyaretçilerle, Meclise giren çıkanlarla ilgili olarak çok ciddi tedbirler alması gerektiğini ve milletvekilleri olarak bizlere de bir sorumluluk düştüğünü bizim de bilmemiz gerekir çünkü kapılardan girerken milletvekili arkadaşlarımızın araçlarında bulunan insanların hiçbirisi aranmıyor veya öyle bir aranma talebi emniyet mensubu arkadaşlarımız tarafından gündeme getirilse buna bazen bizler de tepki gösteriyoruz. Hâlbuki bazen bu araçlarımıza binen kişiler kimdir, nedir, ne değildir bu konuda bir bilgimiz yok. Bu insanların üzerinde bir silah olabilir, patlayıcı olabilir, yaralayıcı başka bir kısım şeyler olabilir. Bu konuda bizlerin de üzerimize düşen görevleri titizlikle yerine getirmemiz gerekir. Bunu yaptıktan sonra da bu tedbirleri alacak olan arkadaşlarımızla, görevlilerle ilgili olarak da tabii ki düşüncelerimizi başkanlığa iletmemiz lazım ama hakikaten özellikle bu salı günleri ne oluyor, ne bitiyor hiç kimsenin bir haberi falan yok, kulisler ağzına kadar dolu. İnsanlar çok rahat bir şekilde, işte birkaç tane grup başkan vekili veya ilgililer, genel başkanları karşıyor, o şekilde gidiyor, hiçbir güvenlik tedbiri, vesairesi yok. Yani emin olun, dışarıda bir kısım şeylere Allah korusun tevessül etmek yerine Türkiye Büyük Millet Meclisinin böyle bir olaylar için seçilecek olması daha böyle zihnimizi karıştırıyor ve ortam bu işlere çok müsait bir hâle geliyor. O bakımdan, Başkanlığımızın bu konuyla ilgili olarak, gerekirse bizler de ifade ederek, diğer komisyon başkanlarıyla görüşerek bu giriş çıkışlarda, kulislere bir tedbir alınması son derece önemlidir çünkü bu yapılan saldırı çok başka bir şekilde de olabilir. Tabii ki arkası araştırılacak, başka neler var, neler yok ama diyelim ki ferdi bile olsa çok vahim neticeler olabilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altındaki böyle bir olay Türk siyasi hayatını allak bullak edecek bir noktaya gelebilir. Başbakanımız aynı şekilde geliyor, muhalefet partilerimizin genel başkanları geliyor, bakanlar geliyor, grup başkan vekilleri geliyor. Velhasıl bu konuya bir dikkat çekmek isterim.

Sayın Başkanım, bu, tabii ki gücün, hukuka galip geldiği bir olaydır, bu Mısır'daki darbe olayı neticesinde ortaya çıkanlar. Bizlerin karınca kaderince ne yapabiliriz, insan hakları komisyonu olarak bu hususta tabii ki bir bildiri yayınlayacağız. İkinci 4 Temmuzda da yayınlamıştık Başkanlığımızla. Bu duyarlılığımızın devam ettiğini göstermemiz gerekir ama başka neler olabilir, neler yapılabilir, bunları da hep beraber tetkik ederek -sizler de biraz önce söylediniz- yeni girişimlerde bulunarak yapmak lazım. Bu Batılı güçlerin çifte standardı konusunda şunu da ifade etmek isterim: Sadece bizde değil, yani Türk dünyasında, İslam dünyasında veya Orta Doğu coğrafyasında değil, diğer yerlerde de uygulanıyor. İşte Ukrayna'da olan biten olaylar, yani bir Kırım işgal ediliyor, işte giriyorlar orada. Birileri "Bizi istiyor." diyor. Tabii karşı tarafın gücü yok. Batı da bunu bir nevi timsah göz yaşlarıyla izliyor. İşte kınamalar yapıyor, bu işten çok üzüntü duyuyorlarmış, işte dehşet verici olaylarmış, ekonomik kararlar alınacakmış, daha ilerisine gidilmiş gibi. Şimdi burada da aynı şekilde hep üzüntülerini ifade ediyor. Bu anlamda tabii Avrupa'nın gücü nedir, Amerika bu işin neresindedir ama dediğim gibi Ukrayna'nın bir parçası koparılıyor, bağımsız bir ülkenin toprağı işgal ediliyor ama dünya bu işlere sessiz. Şimdi burada da aynı şekilde insanlar hiçbir yargılanma hakları ortaya konmadan, işte sizi buraya tıkayan güç böyle istiyor mantığıyla bir anda seri bir

şekilde idam kararları veriliyor, sonra onlar biraz siyasallaştırılmak isteniyor, işte cumhurbaşkanı yeni seçilirse bunları affedebilirmiş gibi bir işin olduğu, hakikaten çok üzüntü verici ama en azından bu hususta bir duyarlılığımızı gösterme bakımından, böyle bir girişimde bulunmak için önerge veren arkadaşlarımızın duyarlılığına ben çok teşekkür ediyorum, sizlere de teşekkür ediyoruz. Komisyonumuz da bu hususta üzerine düşen görevi yerine getirecektir ama sonrasında diğer ihlallerle ilgili de tabii ki teşebbüslerimiz var. Bunları yenileyebiliriz. Tekrar komisyonumuzun önergelerin hemen ertesi günü böyle bir konuyla ilgili olarak toplantı yapmış olması ve bu hususta bildiri yayınlamasını takdirle karşılıyorum; arkadaşlarıma ve sizlere de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Sayın Yıldız, buyurun.

MEHMET KERİM YILDIZ (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben de hepinize saygılar sunuyorum.

Bütün arkadaşlar dile getirdiler. Sayın Kılıçdaroğlu'na yapılan saldırıyı şiddetle kınıyorum. Hepimize yapılmış olarak algılıyorum. Bunu önemsememiz, üzerinde durmamız gerektiğini düşünüyorum. Nevzat Başkanımızın tedbirlerle ilgili düşüncelerine de katılıyorum.

İkinci olarak, toplantımızın sebebi olan Mısır'daki idamlar 3 Temmuz 2013'te bir askerî darbe oldu. O sırada dünyada ne sesler çıktı, tepki gösteren çok az sayıda ülke oldu. Bunların başında Türkiye geliyor. Bunun için mutluyuz, sevinçliyiz aslında ancak Batı ülkeleri, Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri askerî darbeye o günden bugüne kadar darbe diyemedi. 21'inci asırda askerî darbe oluyor, demokratik ülkeler bu darbeye darbe diyemiyor. Bu çok önemli bir nokta. Darbeyle birlikte ülkede halka yönelik çok ağır insan hakları ihlalleri gerçekleşti. Hepimiz televizyonlarda izledik. Bununla yetinilmedi, yargısız infazlar yapıldı, yüzlerce insan öldürüldü, tabii ki sonunda idam kararları geldi. Meşruiyeti olmayan askerî bir darbe ve yönetiminde adil yargılama beklemek saflık olur. Adil bir yargılama beklemenin imkânı yok ancak dünyanın diğer ülkelerinin ses çıkarması lazım. Komisyonumuz ve Meclisimizin gösterdiği tepkiden, duyarlılıktan dolayı memnunuz, teşekkür ediyoruz. İnşallah bu, burada kalmamalı. Bu konuyu gündemde tutmamız gerekiyor. Dünyanın duyarlı ülkelerini harekete geçirmek lazım. Acaba Birleşmiş Milletlerle ilgili bir iletişime geçilebilir mi? Birleşmiş Milletler 200'e yakın ülkeden oluşur ama ne yazık ki bir Güvenlik Konseyi var, oranın da 5 tane daimi üyesi var. 199 ülke bir karar alırsa bunlardan biri bunu veto edebiliyor. Böyle bir adaletsiz oluşum. Buna rağmen yine o Birleşmiş Milletlerde duyarlı olan ülkeleri harekete geçirmek için acaba bir şeyler yapılabilir mi? Yine Avrupa Birliği içindeki duyarlı ülkeler harekete geçirilebilir mi, beraber bir şey yapılabilir mi? Yoksa bu adaletsiz ortamda iyi bir sonuç alma imkânı görünmüyor. Doğrusu sözü de çok uzatmak istemiyorum. Çok şey söylendi. Adil bir dünya oluşması, güzel bir Birleşmiş Milletlerin dileğiyle hepinize saygılar sunuyorum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Sayın Güvenç, buyurun.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve bu toplantının son derece önemli bir toplantı olduğunu, bu toplantının yapılması için dilekçe veren arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Gerçekten çok güzel oldu.

Öncelikle yeni ofislerimizin ve çalışma mekânlarının hayırlı olmasını temenni ediyorum ve Kılıçdaroğlu'na yapılan saldırıyı da şiddetle kınıyorum. Bu saldırı hepimize karşı yapılabilirdi. Hepimizin de bu tip saldırılara açık olduğu açık ancak şunu söylemeden geçemeyeceğim. Eğer Kılıçdaroğlu'na yapılan saldırıdaki vatandaşın daha önce sicili bozuk olmasaydı o da dışarıda gezecekti. Daha önce Bekir Bozdağ'a yapılan saldırı vardı. Hüseyin Satı isimli birisi saldırıda bulunmuştu. O da, Hüseyin Satı da ertesi gün bırakıldı ve sokaklarda yine gezmeye başladı. Yine Hüseyin Satı'nın Bekir Bozdağ'a yapmış olduğu saldırıyla ilgili yeterli duyarlılık gösterilmediğini düşünüyorum. Bununla ilgili birtakım tedbirler alınması gerekir diye düşünüyorum yani böyle devlet adamlarına karşı yapılan saldırılarda sansasyonel sonuçlar çıkacaksa böyle hemen ertesi gün sokaklarda gezmemesi lazım, birtakım hukuki müeyyidelerin uygulanması gerektiğini düşünüyorum şahsen.

Mısır'da, seçilmiş Cumhurbaşkanı'na karşı yapılan askerî darbeye başlayan hukuksuzluk tüm şiddetiyle devam ediyor. Darbecilere karşı yapılan nümayişlerde çok sayıda insan öldürüldü ama maalesef küresel güçler buna duyarsız kaldı ve duyarsız kalmaya devam ediyor. Şahsen, Türkiye, darbenin yapıldığı ilk günden beri darbeye karşı bir duruş sergiledi, bu gerçekten son derece önemli. Belki de bu, bizim geçmişte darbelerden çektiğimiz sıkıntıların bir tezahürüdür. Bugün de tüm grupların Genel Kurulda kınama yapması, İnsan Hakları Komisyonunun ilk önce toplanıp böyle bir bildiri hazırlaması son derece önemli. İnşallah diyorum ben, dünyada darbeler dönemi kapanır, Türkiye'de de inşallah bu sayfa bir daha açılmaz diye düşünüyorum ve tüm bu emeği geçenleri kutluyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Şener...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben biraz geç geldim, biraz da uzaktan geldim. Önce sivil toplantıya katıldım. Kusura bakmayın.

Şimdi, duyarlılık gösteren bütün gruptaki arkadaşlara ben de teşekkür ediyorum. Ben de bu bildiriye bulanayım diye aslında geldim, havaalanından direkt buraya geldim. Bir uluslararası toplantı için Antalya'ya daydım.

LEVENT GÖK (Ankara) – KEİPA toplantısı mı?

İHSAN ŞENER (Ordu) – Evet.

LEVENT GÖK (Ankara) – Takip ediyoruz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Şimdi, Sayın Kılıçdaroğlu'na yapılan saldırıyı nefretle kınıyorum ama bir şeyi de hatırlatmak istiyorum. Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlar var burada. Sayın Başbakan Yardımcımız Bekir Bozdağ Bey'e yine böyle bir saldırı olmuştu ve o saldırıdan sonra Cumhuriyet Halk Partili Umut Oran gidip o saldırganın yanına oksamıştı maalesef yani dolayısıyla, burada duyarlılığı hep birlikte teksif edersek daha doğru sonuç alırız. Neticede, her birimiz seçilmiş insanlarız hiç şüphesiz. Güvenlik konusundaki zafiyet bugün Başkanlık Divanında herhâlde görüşüldü grup başkan vekilleriyle, bir sonuç olur ama süreç içinde demokrasiyi sadece kendi çıkarlarını korumak, kendi grubunu, bulunduğu kampı tahkim etmek amacıyla araç olarak kullananlar ile sahiden demokrat olanlar arasındaki fark dünyada olan bitene olan duyarlılıkla ölçülebilir.

Bugün, "Batılı" dediğimiz devletlerin tamamında maalesef bu hastalık var yani kendi çıkarını eğer bir zalim koruyorsa zalimden yana tavır alıyor, kendi çıkarını bir diktatör koruyorsa ondan yana tavır alabiliyor ama insan hak ve özgürlüklerini bireylerin vazgeçilmez haklarını teminat altına alan ve demokrasinin bütün kurallarıyla işlediği bir rejim kendi hukukuna saygısız davranıyorsa ya da kendi hukukunu korumayacaksa, bundan endişe ediyorsa onu alaşağı edebiliyor. Biz bu filmi daha önce Bosna'da gördük. Avrupa'nın göbeğinde yapılan katliama sessiz kalanlar Mısır'da yapılanlara niye ses çıkarırlar? Ama bu duyarlılığı Türkiye Büyük Millet Meclisinde, İnsan Hakları Komisyonunda dile getirmek ve bütün parti gruplarının ortak bildiri olarak dile getirmek önemli bir şeydi. Ben, bütün siyasi parti grubundan olan arkadaşları, teklifte bulunan arkadaşları ve Sayın Başkanımızın derhâl gündeme almasıyla görüşmeleri başlatmasını önemli buluyorum, tebrik ediyorum. Umut ederiz ki, dünyada vicdanı hür ve adalet sahibi insanlar Mısır'da ve dünyanın başka yerlerinde olan bu tür hadiseler daha duyarlı, gür ses çıkarırlar ve inşallah bu tür olumsuzluklar bir daha yaşanmaz diyorum.

Bütün arkadaşları bu yeni salonda saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Türkmenoğlu...

AYŞE TÜRKMENOĞLU (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle, geç kalmamın nedenini anlatmak istiyorum. Bir heyet vardı, onları yolcu etmem gerekiyordu, havalimanından geliyor, bu nedenle geç kaldım yoksa benim için de çok önemli bir gündem bugünkü gündem.

Özellikle Mısır'daki geçen yıl yapılan darbeye, biliyorsunuz, dünyada hiçbir ülke "darbe" diyemedi, Türkiye'de de AK PARTİ dışında kimse "darbe" diyemedi. Ve darbenin sonuçlarını şu anda yaşıyoruz, haksız yere verilen idam kararları, haksız yere verilen hapis cezaları ve daha birçok dram. Tabii ki bunların insan hakları ihlalleri olduğu çok açık, aşikâr. Bu noktada, bizim Meclis İnsan Hakları Komisyonumuzun, oy birliğiyle diğer muhalefet partisi milletvekillerimizle birlikte, hep beraber bu şekilde bir konuyu gündeme getirmemizin çok anlamlı ve önemli olduğunu düşünüyorum. Sonuçta, insan hakları ihlallerini dini, dili, ırkı ne olursa olsun ayırt etmeksizin hepimizin kınaması gerekiyor. Bu noktada, Türkiye'nin dik duruşunun hâlâ aynı şekilde olduğunu görmek de çok önemli. Buna canı gönülden katılıyorum. İnşallah, Mısır'daki insan hakları ihlalleri bir an önce son bulur.

Yine, salı günkü grup toplantıları sırasında ana muhalefet partisi lideri Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na yapılan saldırıyı tabii ki hepimiz şiddetle kınıyoruz. Meclis çatısı altında bu tip şiddetin olmasını asla istemiyoruz ve bunu hepimiz kınıyoruz ama bir taraftan da Meclis çatısı altında bu tip şiddeti kınarken, aynı şekilde, o kişiyi güvenlik görevlileri alıp ifadeye götürmeye çalışırken, güvenlik görevlilerimizin de milletvekillerince ve diğer partililerce o kişiyi saldırı esnasında linç edilmeye çalışılması da ayrı bir vahamet diye düşünüyorum. Polis memurlarımızın birçoğunun bir hafta, on günlük raporlar aldıklarını biliyorum yapılan darp neticesinde. Tabii ki bu Meclisin mehabetine yakışmıyor. Sonuçta, o insan böyle bir suç işlediyse cezasını da çekecektir. Bunu da bu şekilde söylemek istiyorum. Yine şiddetle kınıyorum ama bu şiddet kime gelirse gelsin, hepimizin ortak bir söylem birliğiyle eleştirmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Tamamlayıcı bir cümle mi var?

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir iki cümlem var.

BAŞKAN – Evet, alalım çünkü okuyacağız.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet, artık ondan sonra bitirelim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, az önce Sayın Metiner de ifade etti; bazı toplantılarımız vardır ki, bu toplantılarda çok önemli bir konuda dışarıya başka tartışmaların yansımalarına fırsat vermeyecek bir berraklıkta ve içerikte konuşmalar yapmak en uygundur. Bu toplantı onlardan bir tanesidir. Kimi genç arkadaşlarımızın heyecanı olabilir, başka şeyler olabilir ama bunu fazla tartışmaların içine çekmek de doğru değildir. Ben bu özeni bugün gösteriyorum, neden gösteriyorum? Çünkü, önemli bir konuda dış dünya “Ya, bunlar yine iç çekişmeleriyle uğraşıyorlar...” Esas önemli bir gündem maddesi geride kalmaması diye bu hassasiyete dikkat edelim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Her zaman dikkat edelim.

Bu olacaktır, kimi genç arkadaşlarımız bazen konuşacak, edecektir ama onları tolere etmek de bizlere düşecektir.

BAŞKAN – Mutlaka ama bildiriye okursak... Bildiriye okuyacağım da onu oylatacağım, ondan diyorum, toparlayalım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Tamam.

Şimdi, Ayşe Hanım'ın sözlerine geri dönmek istiyorum. Kendisinin bulunmadığı Komisyon toplantımızda biz Mısır'da darbe olduğu zaman burada ilk tepki veren bir Komisyonuz ve ayrıca, parti tüzel kişiliğimizin de, Genel Başkanımızın da, genel bütün parti sözcülerimizin de darbenin her zaman karşısında olduğu kayıtlardadır. Bunları birbirimize ispatlamanın gereği de yoktur, bunlar ortadadır.

İkincisi: Sayın Bekir Bozdağ'a olan o vahim saldırı da elbette çok üzüntü verici bir tablodur. Hacıbektaş ilçesi gibi böyle insanlığın, barışın sembolü olan bir yerde gerçekleşmesi üzücüdür. Oradaki sıkıntı ve algılama şuradan kaynaklanmıştır: Orada kimi arkadaşlarımız saldırıyı görmeden, bir polisin bir vatandaşı dövdüğünü görmesi üzerine gitmişler. Bekir Bozdağ da zaten uzaklaştırılmış o anda. Yani, orada bir polisin sanki birisini dövdüğüne tanık olmanın getirdiği bir tablo vardır. Yoksa, ardından bütün arkadaşlarımız Bekir Bozdağ'ı defalarca aramışlardır o gün orada bulunan genel başkan yardımcılarımız ve İhsan Bey'in de bahsettiği şekilde hepsi aramışlardır, 3-4 defa aramışlardır kendisini de. Bunun ben canlı tanığıyım çünkü.

İHSAN ŞENER (Ordu) – İyi de yani okşaması gerekmezdi.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır, bu oradaki okşama “Bekir Bozdağ'a sen saldırı yaptın da seni okşuyorum.” anlamında değil, orada polisten bir kurtarma telaşı içerisinde ama sonradan farkına varmışlardır Bekir Bozdağ'a yönelik saldırının. Bunun da elbette hepimiz şiddetle karşındayız. Yani, Hacıbektaş ilçesi gibi özellikle bizim de partimizin yoğun olduğu bir ilçede gerçekleşti, üzüntü verici olmuştur.

BAŞKAN – Evet, Levent Bey, bunları sonra şey yapalım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani, bunu da tasvip etmemiz söz konusu değildir asla.

BAŞKAN – Şimdi daha ciddi bir konuyu görüşüyoruz, o da ciddi ama, bu konumuza devam edersek.

Hamza Bey, sen de mi müzakere edeceksin?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Evet.

BAŞKAN – Sen de hadi bir tashih yap ama kısa kısa olsun, çünkü uzamasın Hamza Bey...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Uzatmayacağım, çok kısa, hiç uzatmayacağım gerçekten.

Yani şöyle, şimdi, tamam, konu çok önemli, gerçekten, ben de önemsiyorum, 529 kişinin idamıyla alakalı ortak olarak bir arada olmamızın çok çok önemli olduğu kanaatindeyim...

BAŞKAN – Bildiri daha önemli arkadaşlar.

HAMZA DAĞ (İzmir) – ...ama yani sonuç olarak burada siyaset yapıyoruz. Yani ne kadar ki muhalefet her zaman eleştiri yaptığı gibi, bizim de hakarete varmadan, herhangi bir şey yapmadan bir konuda eleştirmemizin -sadece bir cümle- bu kadar alınacak bir yanı yok.

LEVENT GÖK (Ankara) – Gerek yok, uzatmayalım.

BAŞKAN – Tamam.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Benim kastettiğim bu, ama bunun ötesinde sizin de benim eleştirime karşı, arkadaşın, özellikle Tufan Bey'in vermiş olduğu cevap çok güzel. Yani buna karşı özellikle bizim kendi arkadaşlarımızın, "Bunun yeri burası değil." gibi bizi şey yapması, ben olmadığım zaman ne oldu bilmiyorum, benim olduğum zaman da bize bunu söylemiş olmasını ben daha yaralı buluyorum açıkçası.

LEVENT GÖK (Ankara) – Tamam, bu şekilde bırakalım konuyu.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, gruplarımızın ortak katkısıyla hazırlanmış olan bildiriye okutacağım ve akabinde oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Toplantı No: 30

10/04/2014

Konu: Mısır'daki İdamlar Hakkında Karar

Mısır Arap Cumhuriyeti'nde ilk kez halk tarafından demokratik yolla seçilmiş olan hükümete yönelik 3 Temmuz 2013 tarihinde bir askerî darbe gerçekleştirilmiş ve sonrasında başta yaşam hakkı olmak üzere çok ağır insan hakları ihlalleri yaşanmıştır.

Komisyonumuz 4 Temmuz 2013 tarihinde toplanarak, Komisyonda temsil edilen tüm siyasi parti gruplarına mensup milletvekillerince imzalanan bir bildiriyle Mısır'daki darbeyi ve bunun sonucunda yaşanan hak ihlallerini kınamıştır.

Ardından Mısır'a Komisyonumuzdan bir heyet gönderilmesine karar verilerek, Dışişleri Bakanlığı üzerinden girişimde bulunulmuştur. Ancak Komisyonun bu talebi Mısır Arap Cumhuriyeti tarafından kabul edilmemiştir. TBMM Başkanı Sayın Cemil Çiçek ile Komisyon Başkanı Sayın Ayhan Sefer Üstün'ün ortak basın açıklamasıyla bu durum kamuoyuna duyurulmuş ve tüm medeni ve demokratik ülkeler harekete geçmeye davet edilmiştir. Akabinde de Komisyon Başkanlığı yaşanan ağır ihlallere dikkati çekmek üzere çeşitli uluslararası kuruluşlar ile yabancı ülke parlamentolarına mektup yazmıştır.

Ancak Mısır'daki temel insan hakları ihlalleri azalmak yerine artarak devam etmiş, binlerce kişi öldürülmüş, sonuçta ülkeye kan ve gözyaşı hâkim olmuştur. Yargısız infazlar sürerken, bu defa evrensel hukuka aykırı yargı kararları ortaya çıkmış, 24 Mart 2014 tarihinde daha ikinci duruşmada ve yirmi dakika içinde 529 kişi hakkında idam kararı verilmiştir. Çağımızda ölüm cezası insan onuruyla bağdaşmamaktadır.

Alınan bu idam kararlarının uygulanması Mısır toplumundaki kutuplaşmayı, kin ve intikam duygusunu arttıracak ve başta Mısır olmak üzere Arap ülkelerindeki istikrarsızlığı derinleştirecektir.

Bu itibarla, Komisyonumuzda yapılan müzakereler sonucunda aşağıdaki hususlar kabul edilmiştir:

- 1- Evrensel hukuka tamamen aykırı ve siyasi olduğu apaçık belli olan idam kararlarını şiddetle kınıyoruz.
- 2- Öncelikle idam kararlarının infazının derhâl durdurulmasını talep ediyoruz.
- 3- Bilahare idam kararları ve insan hakları ihlalleri tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
- 4- Olağanüstü mahkemelerce verilen kararlar yerine, insan haklarına saygı temelinde bölge ve dünya barışına, demokrasiye katkı koyacak adalet arayışı sürdürülmelidir.

BAŞKAN – Evet, tüm gruplarımızın katkısıyla hazırlanmış bu bildiriye oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Bildirimiz kabul edilmiştir.

Komisyonumuzun gündeminde görüşülecek başka husus kalmadığından toplantıyı kapatıyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

Sağ olun, var olun.

Kapanma Saati: 13.05